

Avarul
de Moliere

Personaje:

Harpagon: Un zgîrcit fără pereche, tatăl lui Cleante și al Elisei, îndrăgostit de Mariane.

Cleante: Fiul lui Harpagon și iubitul Mariannei.

Elise: Fiica lui Harpagon și iubita lui Valere

Marianne: Iubita lui Cleante, în care este îndrăgostit Harpagon.

Anselme: Tatăl lui Valere și al Mariannei.

Frosine: Mijlocitoare în ale căsătoriei, intrigantă și prefăcută.

Simon: Un cămătar bogat din oraș.

Jaques. Bucătarul și surugiul lui Harpagon.

Fleche. Valetul lui Cleante.

Claude: Îngrijitoarea gospodăriei lui Harpagon și fată în casă.

Brindovoine: și La Merlouche: Lacheii lui Harpagon.

Un comisar de poliție.

Un grefier.

Acțiunea piesei se petrece în Paris.

ACTUL I

Scena 1.

Valere, Elise.

Valere: Cum puteți să vă îndoiiți de sinceritatea și de cinstea mea, prea frumoasă Elise? De ce-mi tulburați bucuria de a vă ține tovărășie și de a mă destăinui sufletului vostru sincer și curat despre secretul care mă macină zi și noapte? Regrețați că m-ați făcut cel mai fericit om de pe pământ, consimțind la iubirea mea? De ce doriți să vă luați înapoi ceea ce mi-ați făgăduit mai înainte?

Elise: Nu, Valere, nu-mi iau înapoi ce v-am promis. Mă simt însă constrînsă de împrejurări. Știți bine că și eu nutresc aceleași sentimente ca dumneavoastră, sentimente care mă fac pe de o parte foarte fericită și pe de altă parte-mi fac frică. Mi-e teamă de acest noroc Valere, pentru că într-o zi se poate spulbera.

Valere: Ah, de ce să vă fie teamă, prea frumoasă Elise? O mărturisire nu poate aduce nenoroc.

Elise: De mii de ori v-am spus că-mi este teamă de nebunia tatălui meu, de prejudecățile rudelor, de bârfele orașului. Mi-e teamă chiar și de inima dumneavoastră care de asemenea poate să se răcească, pentru că sînteți un mărbat ca oricare altul, care poate profita de sexul slab. Mai târziu poate o să mă uitați și o să mă tratați cu răceala tipică sexului dumneavoastră. Mi-e atît de frică de ideea că poate pentru dumneavoastră totul ar fi doar o joacă, din care, după ce-ați profita de naivitatea mea, m-ați părăsi.

Valere: Oh, sînteți nedreaptă. De ce mă amestecați cu ceilalți bărbați?

Dați-mi prilejul de a vă demonstra aceste sentimente, scumpa mea Elise, vă iubesc atît de mult! Cuvintele nu pot descrie ceea ce simt pentru dumneavoastră, o să vă iubesc pînă la moarte, Elise!

Elise: Ah, Valere, toți bărbații vorbesc la fel, cînd este vorba despre amor. Numai faptele-i fac diferiți.

Valere: Dacă vorbiți despre afacerile amoroase ale bărbaților în necunoștință de cauză sau în cunoștință de cauză vorbiți cît poftiți, dar nu mă amestecați și pe mine în acest subiect. Nu mă judecați înainte de a mă cunoaște. Vă rog să-mi dați posibilitatea de a vă demonstra sentimentele mele. Vă rog să vă convingeți singură de sinceritatea și de seriozitatea jurămintelor mele.

Elise: Oh, Valere, ce simplu este pentru dumneavoastră cuvîntul. Gata, promiteți marea cu sarea și credeți că m-ați cucerit. Totuși, inima mea nu minte și bate pentru dumneavoastră, este înrobîtă de aceste cuvinte pe care, deși nu doresc să le cred, totuși mă chinuiesc. Vă rog, Valere, nu profitați de sentimentele mele sincere de iubire. Sînteți prima mea dragoste, nu știu ce înseamnă să fii înșelat, să pierzi ceva drag și dacă dumneavoastră m-ați trăda într-o zi după ce-ați profita de mine, aș muri. Nu doresc să-mi pătez reputația și numele, Valere...

Valere: Elise, scumpă și neprețuită Elise! De ce atîta neliniște și neîncredere?

Elise: Nu mi-ar fi atît de frică, dacă aș fi poate în situația dumneavoastră. Dar, deși mi-e teamă de consecințele acestei iubiri nefericite, tot mă bazez pe caracterul vostru nobil, pe cuvîntul dumneavoastră. Vă rog să nu mă mințiți, pentru că nu mai am nici un pic de liniște. Da, vă mărturisesc cu inima deschisă dumneavoastră și Dumnezeuui meu, că vă iubesc, că mereu mă gîndesc la dumneavoastră cu grijă. Mi-e teamă să nu vi se întîmple ceva rău, mă tem pentru viața dumneavoastră, mi-e teamă să nu fiți în primejdie de moarte. Mereu mă obsedează gîndul că într-o zi veți pleca pentru totdeauna și mă veți uita. De cînd mi-ați mărturisit că vreți să întreprindeți o călătorie lungă, pentru a vă căuta familia, nu mai am nici un pic de liniște. M-am bucurat cînd tatăl meu v-a acceptat ca maestru de ceremonii la noi la curte dar, pe de altă parte, cînd mă gîndesc că veți pleca într-o zi de la noi pentru a vă căuta norocul în lumea largă, mi se întunecă privirea. Valere, nu vreau să vă pierd.

Valere: Doresc să vă asigur domnișoară, că această iubire este pe primul loc în viața mea, că toate planurile de viitor se leagă de noi doi. Dumneavoastră ocupați primul loc în viața mea. Pe de altă parte mă doare, că tatăl dumneavoastră v-a educat atît de sever. Mă uimește de la o zi la alta zgîrcenia lui nemăsurată și egoismul său, dar nici eu nu știu cum aș putea să vă alin copilăria nefericită și tinerețea chinuită. Prea scumpă Elise, aș vrea din tot sufletul să vă pot oferi o viață îmbelșugată și fără griji, înconjurată de iubire și gingășie. Știți însă că nu posed nici o avere substanțială, că mă bazez mai mult pe ajutorul simbolic al unor rude mai îndepărtate, care, sper să ne ajute ca să ne croim un drum comun. Am așteptat să mă chemați astăzi aici și atît m-am bucurat, că am venit imediat cînd ați trimis veste prin buna doamnă Claude, ca să vă mărturisesc încă odată iubirea mea și să vă asigur că vă voi fi credincios pe vecie.

Elise: Oh, Valere, vă rog să nu mă părăsiți! Gîndiți-vă la un plan, cum să cîștigați încrederea grobianului meu de tată.

Valere: Da, știți ce greu a fost pînă m-a acceptat ca servitor. M-a cercetat și pe o parte și pe alta dar tot l-am convins. Tot astfel o să-l conving pînă la urmă, să accepte căsătoria noastră. Trebuie să-i studiez punctele slabe, să mă fac cît mai plăcut, ca să-i cîștig încrederea. Din păcate, nu pot să fiu sincer cu el, așa

cum sînt cu dumneavoastră pentru că-i cunoașteți metehnele. Nu-i plac decît lingușelile și cred că cea mai buncă metodă, este lingușirea. Dacă o să-l laud mereu, o să-i cîștig mult mai repede încrederea decît dacă aș fi sincer cu el.

Elise: De ce nu încercați să vă bazați și pe ajutorul fratelui meu? Credeți că ne-ar putea trăda?

Valere: Nu știu dacă este o metodă bună pentru că sînt diferiți. Poate că fiul ne-ar putea trăda secretul, ca să obțină de la el un hațîr. Cel mai bine este să încercați să-i povestiți chiar dumneavoastră fratelui dumneavoastră, mai pe ocolite. Întrebați-l dacă vrea să fie de partea noastră și dacă ne poate ajuta. Încercați să-i vorbiți chiar astăzi, mai ales că-l văd îndreptîndu-se spre noi.

Scena 2 Cleante, Elise.

Cleante: Ce mult mă bucur dragă soră, că vă întîlnesc. Nu pot să-mi mai țin gura, trebuie să mă destăinui cuiva. Trebuie să vă mărturisesc un secret ce-mi stă ca un ghimpe pe inimă.

Elise: Vă ascult cu plăcere, frate drag. Ce secret dorești să-mi încredințezi?

Cleante: Oh, aș avea atît de multe de spus, scumpă surioară...pe scurt: M-am îndrăgostit.

Elise: Te-ai îndrăgostit?

Cleante: Da, m-am îndrăgostit. Trebuie de aceea să discutăm despre responsabilitățile dintre părinți și copii, pentru că tata nu va accepta din start această căsătorie. Dar nu voi accepta nici un sfat părintesc, pentru că iubesc atît de pasionat o fată, fără de care nu mai pot trăi. Sînt înamorat pînă peste urechi, dragă soră. Ah, iubirea, acest sentiment bizar care face să-ți curgă atît de repede sîngele prin vine, iar eu pentru această iubire aș fi în stare să-mi sacrific și viața.

Elise: Te-ai logodit deja cu fata?

Cleante: Nu încă, dar am de gînd să o fac cît mai repede cu putință. Te rog, dargă soră să nu mă trădezi!

Elise: Atît de perversă mă crezi?

Cleante: Nu, surioară, dar tu nu știi ce înseamnă să iubești cu adevărat pentru că nu cunoști acest sentiment divin. Acest sentiment te înrobește, este ca un jug dulce la care te supui de bună voie, este ca o tortură pentru care te decizi fără să te gîndești la durerile care urmează. Nu mă judeca!

Elise: Ah, frate scump, nu-mi mai vorbi astfel. Să nu vorbim despre judecată. Ești cel mai minunat tînăr, cel mai inteligent și mai cumpătat din cîți am văzut, niciodată nu m-am îndoit de tine.

Cleante: Oh, Dumnezeule, nu-mi mai vorbi astfel, nu-mi place să mă lauzi. Vreau înțelegere și sinceritate de la tine, atât cer, nimic mai mult.

Elise: Să vorbim atunci despre această dragoste. De cine te-ai îndrăgostit?

Cleante: De o fetiță care s-a mutat de curînd în orașul nostru. Este chiar vecină cu noi. Este atât de frumoasă, încît fiecare bărbat tînr s-ar îndrăgosti nebunește de ea. Natura nu a creat ceva mai

grațios decât mersul ei, decât zîmbetu-i cristalin, a fost dragoste la prima vedere- O cheamă Marianne și trăiește modest împreună cu mama ei, care-i o fire destul de bolnăvicioasă și care necesită mereu îngrijire din partea bieteii copile. E atît de gingașă, încît nu știu unde găsește o fată atît de firavă atîta forță, ca să-și îngrijească mama și să poarte pe umeri și toată gospodăria. E bună, e modestă, e cinstită și curată, ca o sfință. Atît de mult aș fi dorit să o fi cunoscut-o surioară.

Elise: Pot să-mi închipui den ceea ce mi-ai povestit că este o fată cu calități deosebite.

Cleante: Am aflat că nu au nici un fel de avere, că abia pot să supraviețuiască sărmenele. O mai ajut și eu cu ce pot , dar știi bine cît este de zgîrcit tatăl nostru. Este atît de tristă această iubire, pentru că și eu sînt sărac, nu pot să-i fac nici măcar un cadou derizoriu de sărbători sau de ziua de naștere.

Elise: Da, frățioare, te înțeleg.

Cleante: Da, draga mea soră, am griji atît de mari pe suflet și mai presus de toate această zgîrcenie nemăsurată a tatălui nostru. Nu pot să înțeleg această obsesie pentru economie la maximum, la post negru permanent, în timp ce el are bani de care nu știe nimeni, ascunși la ciorap. Cu ce ne ajută bogăția lui și numele nobil al acestei case dacă ne înfometează și ne ține ca pe niște servitori? Am datorii la tot felul de cămătări, pentru că sînt major și am și eu nevoie de un ban de buzunar ca să mă îmbrac ca tinerii de rangul meu. Te rog să nu-i povestești ceva, surioară pentru că m-am hotărît să fug cu fata unde-o vedeai cu ochii. O să-mi încerc norocul pe alt meleag, departe de țara asta. Vreau să mă eliberez odată și pentru totdeauna de acest tiran care mi-a mîncat copilăria cu zgîrcenia lui și care a început să-mi mănînce și din cei mai frumoși ani ai tinereții. Poate că voi găsi prilejul de a te ajuta și pe tine, ca să fugi și tu cu noi.

Elise: Da, este adevărat că de la moartea mamei nu am mai avut clipe frumoase, că a strîns mereu cureaua și a dublat numărul posturilor din calendar, de aceea plîng atît de des după biata noastră mamă.

Cleante: Taci, că-i aud vocea. Să mergem în camera ta, să-ți povestesc mai departe și să găsim o cale de a ne uni forțele împotriva acestei nebunii.

Scena 3

Harpagon, La Fleche.

Harpagon: Afară! Marș din casa mea, hoț mîrșav de buzunare. Te fac imediat una cu pămîntul, netrebnicule!

La Fleche: (aparte) Cine dracu o mai fi văzut una ca asta? Acest bătrîn într-o ureche și apucat de streche e poesdat de Sarsailă.

Harpagon: Ce mustăcești tu acolo?

La Fleche: De ce vreți să mă alungați de-acasă?

Harpagon: Îndrăznești să vorbești împotriva mea și să nu te supui? Împielitătule! Întinde-o pînă nu-ți răsucesc gîtul la spate.

La Fleche: Dar ce v-am făcut, pentru numele lui Dumnezeu?

Harpagon: Destul, ia-ți imediat tălpășița.

La Fleche: Fiul dumneavoastră și stăpînul meu mi-a poruncit însă, ca să-l aștept aici.

Harpagon: Am spus să pleci imediat. Poți să-ți aștepti stăpînul în stradă dacă ți-e poftă. Dar să nu te prind că te proptești în fața casei mele, că pun paznicul să te gonească. Nu mai vreau spioni în casa mea, m-am săturat de trădători ca tine, care se uită mereu cu ochii în patru dacă stăpînul lor vrea să ascundă ceva sau să scoată ceva dintr-o ascunzătoare. Nu mai vreau să fiu furat pe la spate.

La Fleche: Cine dracu ar putea să vă fure ceva? Știți foarte bine că încuiați totul cu șapte lacăte de npoți fura nici măcar un ac sau un nasture pentru un palton. N-ați pus mai dăunezi paznici care să vă păzească avutul?

Harpagon: Vreau să încui ceea ce-mi place și să pun cîți paznici poftesc, așa cum îmi vine mie bine de-acasă. Am impresia că tu ești spionul care se uită mereu atunci cînd eu mă prefac, că aș ascunde ceva. (Aparte, foarte încet). Doamne, de n-ar bănuie ceva despre banii mei. (Tare) Ascultă golanule, nu cumva și tu ești unul dintre acei nerușinați care răspîndesc prin oraș știrea că aș avea niște bani ascunși?

La Fleche: Aveți bani ascunși?

Harpagon: Nu neisprăvitule, nu vreau să spun asta. (Încet)
Nu trebuie să-mi ies din fire. (Tare) Te întreb dacă tu ai fi atît de nesimțit, încît să-mi pui mie această întrebare legată de bani.

La Fleche: Și cu ce ne ajută dacă aveți bai sau nu? Oricum nu vede nimeni un sfanț de la dumneavoastră.

Harpagon: (Ridică mîna să-l lovească) Vrei să mă judeci, deci? Așteaptă pramatie că-ți arăt eu ție cum se răspunde, lovindu-te peste scăfîrlie. Trebuie să-ți vezi lungul nasului.

La Fleche: Bine, atunci plec.

Harpagon: Așteaptă puțin. Nu cumva ai ascuns ceva prin buzunare?

La Fleche: Ce-aș putea ascunde în buzunarele astea. Credeți că poate cineva să ia ceva de la dumneavoastră?

Harpagon: Vino imediat aici! Arată mîinile.

La Fleche: Uitați-le.

Harpagon: Și celelalte.

La Fleche: Care celelalte?

Harpagon: Celelalte, nu te face că nu te prinzi.

La Fleche: Pe celelalte?

Harpagon: Da, pe celelalte și basta.

La Fleche: Păi numai astea sînt, că n-am decît două.

Harpagon: (Arată spre buzunarele dela pantaloni) Nu cumva ai ascuns ceva în buzunarele alea largi și numai bune de ascunzători?

La Fleche: Uitați-vă singur, ce să vă mai arăt.

Harpagon: Aceste buzunare parcă-s croite pentru furat. O să dau poruncă să se strîmteze buzunarele la astfel de tip de pantaloni. Iar tu să te duci imediat la croitor să-i spui că am dat poruncă să-ți mocșoreze buzunarele.

La Fleche: Ah, dacă aș putea să-ți vin de hac cu ceva, să te văd cum crăpi de ciudă, avar bătrîn.

Harpagon: Hei!

La Fleche: Ce mai aveți cu mine? N-ați văzut?

Harpagon: Ce-ai spus tu acolo despre furtișag?

La Fleche: Spuneam și eu într-o doară. Mă gîndeam dacă v-a fost intradevăr ceva furat sau nu.

Harpagon: Asta vreau și eu să aud. (Bagă mîinile în buzunarele lui La Fleche)

La Fleche: (Aparte) Dracu să-i ia pe toți zgîrciții și pe zgîrcenia lor.

Harpagon: Ce-ai spus?

La Fleche: Ce-am spus?

Harpagon: Ce-ai spus despre zgîcenie și despre zgîrciți.

La Fleche: Spuneam că n-ar fi rău dacă toți zgîrciții s-ar duce dracului cu zgîrcenia lor cu toți.

Harpagon: Și la cine te refereai tu acum?

La Fleche: Mă refeream la zgîrciți și la zgîrcenia lor.

Harpagon: Și cam cine ar fi acești zgîrciți?

La Fleche: Niște porci de cîini, avizi după bani, care-și mănîncă de sub unghie.

Harpagon: Dar la cine te refereai anume?

La Fleche: Dar ce vă privește?

Harpagon: Mă privește uite-așa, că mă privește.

La Fleche: Poate credeți cumva că mă refeream la dumneavoastră?

Harpagon: Cred ceea ce-mi place și basta. Te somez însă să-mi spui imediat la cine te refereai.

Cu cine vorbeai?

La Fleche: Cu pălăria mea vorbeam.

Harpagon: Vezi că s-ar putea să fii pedepsit foarte aspru, golanule.

La Fleche: De ce, pentru că-mi interziceți să-i înjur pe zgîciți?

Harpagon: Nu, vreau să te fac să-ți tacă freanca asta guralivă. Gura am spus.

La Fleche: Dar nu folosesc nume.

Harpagon: N-ai tăcut? Ei, lasă că-ți închid eu pliscul, banditule.

La Fleche: Păi ce-am mai făcut? M-am scărpinat, că mă mănîncă, dacă mă tot gîdilați. Ce, n-am voie nici să mă scarpin?

Harpagon: Taci sau nu?

La Fleche: Da, dacă trebuie trebuie. Uite că tac.

Harpagon: Slavă domnului.

La Fleche: Mai am aici un buzunărel. Nu vreți să-l cercetați și pe acesta?

Harpagon: Hai mai repede, dă-mi înapoi tot ce mi-ai furat, tîlharule.

La Fleche: Ce anume?

Harpagon: Tot ce mi-ai furat.

La Fleche: Nu v-am furat nimic. Ce naiva v-am furat?

Harpagon: Sigur nu?

La Fleche: Sigur.

Harpagon: Atunci, du-te dracului!

La Fleche: Frumoase cuvinte de adio.

Harpagon: Conștiința să te pedepsească.

Scena 4.

Harpagon singur.

Mereu mi-a stat în cale acest fecior de lele. Să nu-l mai văd în fața ochilor. Pagubă-n ciuperci, că tot nu făcea mare brînză pe aici. Brînză bună-n burduf de cîine. Mai ales de cînd am primit această sumă frumușică de bani, trebuie să fiu mult mai prudent decît pînă acum. Vreau să mă bucur în liniște de iubiții mei bănișori, pe care trebuie neapărat să-i plasez undeva. Dar pînă

atunci sînt în mare pericol, de aceea trebuie să găsesc un ascunziș sigur în casa asta, dar unde? Lădițele astea gingașe pline ochi cu bănișori nu sînt niciodată sigure, te trădează pînă și propriile gesturi. Mereu sînd un mijloc de căutare pentru hoți, de aceea nu știu dacă e bine să-i ascund în casă sau poate în grădină.

Scena 5.

Harpagon, Elise, Cleante.

Harpagon (vorbind cu el însuși).

Nu știu dacă am făcut bine, să îngrop cele 30.000 de livre în grădină. Treizeci de mii de livre nu sînt o bagatelă.

(Se uită prevăzător în jur și-i vede pe Cleante și pe Elise îndreptîndu-se spre el).

O, Dumnezeule sfînt, m-a luat gura pe dinainte și m-am dat singur de gol. Pasiunea aceasta curată și sinceră pentru bănișori m-a făcut să-mi pierd mințile și să uit de pericolul trădării, m-a făcut să vorbesc mai tare decît de obicei. (tare) Ce vreți?

Cleante. Nimic tăicuțule.

Harpagon: Sînteți demult prin preajmă?

Elise. Nu, abia am sosit.

Harpagon: cu siguranță că ați auzit ceva.

Cleante: Ce anume, tată?

Harpagon: Păi de, ceea ce spuneam.

Elise: Ce anume?

Harpagon: Ceea ce-mi spuneam în sinea mea.

Cleante: Nu.

Harpagon: Ba da.

Elise.: Nu tată, sigur nu.

Harpagon: Tocmai mă gîndeam și spuneam cu voce tare, cît de greu se strînge o sumă frumușică de vreo 30.000 de livre și mă mai gîndeam, cît de plăcut ar fi, să ai acești bani la tine și să te bucuri de nurii lor focoși li lucitori.

Cleante: Noi nu vorbim niciodată tare, de teamă să nu te deranjăm.

Harpagon: Iar acum să nu vă treacă cumva prin scăfîrlie, că aș avea eu aceste 30.000 de livre.

Cleante: Tată, știi bine că noi nu ne amestecăm niciodată în afacerile dumitale.

Harpagon: Ei, asta ar fi foarte drăguț din partea voastră.

Elise: Lucrurile astea ar fi ...

Harpagon: Și totuși, ce bine-ar fi, dacă i-aș avea.

Elise: Păi...

Harpagon: Atunci n-ar mai trebui să mă plîng mereu că ne merge prost și că n-avem bani.

Cleante: Tată, lasă că știi și dumneata că nu este adevărat. Tot orașul vorbește că ești putred de bogat.

Harpagon: Dar de unde să am eu bani? Acestea sînt numai zvonuri nerușinate pe seama oamenilor cinstiți scornite de niște mișei și de niște drstrăbălați care ar trebui să fie trimiși la spînzurătoare.

Elise: Nu puneți la suflet ce spune lumea.

Harpagon: Copii ticălași, deci și voi vă uniți cu dușmanii mei?

Cleante: Cel care susține că aveți bani este dușmanul vostru de moarte?

Harpagon: Sigur că da! Astfel de bîrfe fără temei pot să aducă pe careva la nebunie în asemenea hal încît să-l fac să-și piardă mințile. Asta l-ar trăda hților care i-ar băga mîna-n gît și l-ar soma să le predea toți banii.

Cleante. Dar tată, credeți că vorbeam despre tine?

Harpagon: Da, să-mi spui imediat ce vorbeai despre mine! Tocmai tu care te fudulești prin oraș cu costume cu panglicuțe care costă o avere. Ba colac peste pupăză mai calcă și soră-ta pe urmele tale. Tortul ăsta vestimentar al vostru cu panglicuțe și cingători nu-mi place deloc. S-ar putea cumpăra o vie la țară sau un teren arabil pe care să plantezi porumb. Fiu risipitor, cum știi tu să-ți jefuiești tatăl. Să-mi faceți mie ua ca asta și să-mi furați banii?

Cleante: Tată, ce spui? Cum te furăm noi, mă rog?

Harpagon: Hai nu te ascunde printre degete. De unde iei atîția bani ca să te destrăbălezi prin oraș?

Cleante: Acești bani sînt obținuți din jocuri disperate de noroc la care cîștig. Cu acești bani îmi cumpăr haine, că de la dumneavoastră nu văd nici un sfanț.

Harpagon: Aici faci o mare greșeală. Dacă investești banii în afaceri cu dobîndă, ai mai mult profit decît costumele astea nerușinate și înzorzonate. Uite cum atîrnă cordelele după tine, de parcă te-ai fi gătit ca

pom de iarnă. Pariez că în panglicile astea se ascund cel puțin 20 de pistoli. Acești 20 de pistoli puși cu 18% dobândă ți-aduc o mulțime de bani venit anual,

Cleante: Exact.

Harpagon: Dar să schimbăm subiectul. (Observă că cei doi fac niște semne ciudate). Eu cred că blestemații ăștia plănuiesc cum să mă prădeze. (Tare). Ce semne vă faceți voi acolo?

Elise: Tată, dorim să-ți vorbim.

Harpagon: Da, și eu voiam să vorbesc ceva cu voi.

Cleante: Dorim să vorbim cu tine despre căsătorie.

Harpagon: Și eu voiam să vorbesc cu voi despre căsătorie.

Else: Ah, tată.

Harpagon: Ce te sperii așa?

Cleante: Dacă tot este vorba despre asta, trebuie să-ți mărturisim că la amândoi ne este teamă, în primul rând despre sentimentele noastre.

Harpagon: Puțină răbdare, vă rog. Nu vă neliniștiți, că trece repede și o să vă obișnuiți. Pe scurt, fiule, ai văzut cumva o tânără pe care o cheamă Marianne și care locuiește în apropiere?

Cleante: Da tată.

Harpagon: Și tu?

Elise: Am auzit de ea.

Harpagon: Și cum o găsești, fiule?

Cleante: O găsesc încântătoare.

Harpagon: Crezi că are o fizionomie plăcută?

Cleante: Da tată, e mândră și grațioasă.

Harpagon: Ți-ar place de ea și merită să te gândești mereu la ea?

Cleante: Desigur, tată.

Harpagon: Crezi că ar fi o partidă bună?

Cleante: Cea mai bună partidă din lume, tată-

Harpagon: Dar crezi tu că ar putea fi o femeie de casă?

Cleante: Cu siguranță.

Harpagon: Numai că pe mine mă roade faptul că n-are zestre. Totuși crezi că ar putea face un bărbat fericit și fără zestre?

Cleante: Dragă tată, averea nu este atât de importantă atunci când la mijloc există o iubire atât de puternică și de nobilă.

Harpagon: Dă-mi voie fiule să te contrazic. Dacă averea lipsește pe de o parte, trebuie să existe o compensație echitabilă pe de altă parte.

Cleante: Se înțelege de la sine.

Harpagon: Atunci mă bucur că ești de aceeași părere cu mine, pentru că această ființă gingașă mi-a cucerit inima și vreau să o iau de nevastă. Deși dacă ar avea și ceva bani asupra ei, n-ar fi rău deloc, dar dacă n-are, n-are.

Cleante: Ce?

Harpagon: Ce te holbezi așa? Cum adică ce? Ce, ce?

Cleante. Spuneați că sînteți hotărît pentru ce?

Harpagon: M-am hotărît să mă-nsor. Ei, da, mă-nsor cu Marianne.

Cleante: Cum, dumneavoastră cu ea? Amețesc, trebuie să plec de aici.

Harpagon: Hai lasă că-ți trece repede. Așa-i tineretul ăsta cînd te recăsătorești face fițe și dă dovadă de slăbiciune. Lasă că nu te mănîncă o mamă vitregă. Du-te la bucătărie și bea un pic de apă proaspătă. (Către Elise). Nu-l credeam atît de slab de înger și atît de bolnăvicios. Da, fata mea, m-am hotărît. În ceea ce privește viitorul fratelui tău, am găsit o văduvă nurlie bogată și cu experiență care-o să-i dea educație și o să-l țină din scurt ist pe tine te căsătoresc cu domnul Anselme.

Elise: Cu domnul Anselme?

Harpagon: Da. Acesta este un bărbat de vază al orașului, are bani mulți, este impozant și înțelept și nu numără mai mult de cincizeci și ceva de ani.

Elise (Face o plecăciune): Nu mă voi căsători cu acest domn, dragă tată, chiar dacă o să mă forțați.

Harpagon (Face și el la rîndul lui o plecăciune): Ba o să-l iei cînd spun eu, că eu te-am făcut pe tine și nu tu pe mine.

Elise: Vă rof să mă scuzați, trebuie să plec.

Harpagon: Ohohoho, ba eu te rog pe tine să mă ascuți.

Elise: Nu am nimic cu domnul Anselme, ci cu dumneavoastră. Atît vă spun că nu mă voi căsători niciodată cu acest domn.

Harpagon: Și eu spun că da. (Face din nou o reverență). Trebuie să încheiem contractul de căsătorie chiar în astă seară.

Elise: Chiar în această seară?

Acest lucru nu se va întâmpla niciodată. (Face din nou o reverență).

Harpagon: Ba bine că o să se întâmple, fiica mea.

Elise: Nu, niciodată.

Harpagon. Iar eu spun că da.

Elise: Nu mă poți forța tu să fac asta.

Harpagon: Ba o să te forțez cu plăcere să faci acest lucru.

Elise: Atunci nu-mi rămîne decît să mă sinucid.

Harpagon: Nu te vei sinucide pentru că nu vreau eu și ce nu vreau nu dau voue. Aici avem priorități. Ce, crezi că ești de capul tău? Ia uite la ea! N-am auzit pînă acum ca o fiică nerușinată să vorbească astfel cu tatăl ei.

Elise. Dar cine a mai auzit vreodată, ca un tată să vorbească astfel cu fiica lui?

Harpagon: Asta-i o partidă unică și nu vreau să-mi scape printre degete. Nu există o alegere mai fericită pentru tine.

Elise: Iar eu pariez că numai un ȋicnit ar putea face o astfel de căsătorie nepotrivită.

Harpagon: Ia te uită cine vine: Valere. Vrei să-l alegem ca arbitru?

Elise: Bine, să-l alegem mediator între noi doi.

Harpagon: Vrei să accepți rațiunea acestui bărbat?

Elise: Da, voi face exact ceea ce va spune el.

Harpagon: Bine. Scena 6.

Valere, Harpagon, Elise.

Harpagon: Vino pînă aici, Valere iubitule. Am făcut un pariu cu fiica mea și avem nevoie de ajutorul tău. Tu trebuie să decizi între noi doi, să vedem care are dreptate.

Valere: Fără îndoială că numai dumneavoastră puteți să aveți dreptate.

Harpagon: Știi deja despre ce este vorba?

Valere: Nu, dar dumneavoastră sînteți și cinstea și dreptatea în persoană. Dumneavoastră sînteți mai drept decît Justiția însăși, de aceea am încredere în judecata dumneavoastră prin care nu prigonîți pe nimeni ci dimpotrivă, vreți să luați și grijile altora pe cap.

Harpagon: Vreau să o căsătoresc cu un bărbat care e la fel de bogat ca mine, care în comparație cu mine are și bani ceea ce eu de fapt n-am, deși aș vrea cu plăcere să am la fel de mulți bani ca el. Dar această gîsculiță proastă nu vrea să-l ia de bărbat, zice că-i cam bătrîn pentru ea, ca și cum cincizeci și ceva de ani ar însemna bătrînețe. Abia acum începe un om să devină atrăgător, mai ales că e tobă de experiență de viață.

Valere: Ce-aș putea spune eu, domnule Harpagon?

Harpagon: Păi de-aia te-am chemat, să ne spui, care dintre noi are dreptate.

Valere: Hm, hm...Ce să mai zic și eu...

Harpagon: Deci?

Valere: Aș putea spune că aveți dreptate, pe de altă parte cred că are și ea anumite drepturi, așa că s-ar putea ca și ea să aibă un pic de dreptate.

Harpagon: De ce? Domnul Anselme este o partidă formidabilă. Este nobil, e de viță veche, e un bărbat liniștit, înțelept și la locul lui și foarte bogat, ai cărui copii din prima căsătorie au murit cu mult timp în urmă pe mare.

Valere: Da, este adevărat. Dar s-ar putea aduce și argumente contra. Cred că trebuie să le lăsați puțin timp ca să se cunoască măcar și să vedeți dacă se potrivesc.

Harpagon: De ce? Asta este o ocazie care nu trebuie scăpată din ochi și pierdută. Nu mai dau peste un asemenea prilej a doua oară, mai ales că el vrea să o ia așa cum e, adică fără zestre.

Valere: Fără zestre?

Harpagon: Da.

Valere: În acest caz, nu mai pot să spun nimic. O asemenea rezolvare mă depășește. Aveți cu siguranță dreptate, dar mai există și oameni care au o altă părere: de pildă pot să comenteze că diferența de vîrstă este prea mare, că respectivul i-ar putea ține-n loc de tată. Diferența de vîrstă poate să strice căsnicia.

Harpagon: Fără zestre!

Valere: Ah, nu te poți pune de-a curmezișul, așa este, aveți dreptate. Cine naiba s-ar opune cu vehemență împotriva acestui argument „fără zestre”. Sînt însă și părinți care țin mai mult la viitorul fericit al copiilor lor decît la bani, care preferă mai bine să-și jertfească avutul decît să-și nenorocească odraslele. Acești părinți evită să-și facă copiii propriile lor jertfe, preferă să-și protejeze copiii, nu să le distrugă destinul.

Harpagon: Fără zestre!

Valere: Da, asta este. Asta-ți ia piuitul. Fără zestre! Cum te-ai putea opune unei motivări atît de puternice? Fără zestre! Doamne, ce argument puternic.

Harpagon: (Se uită spre grădină) Șt! Ia taci un pic te rog, că parcă aud niște voci prin grădină. Ce-i asta, parcă latră și niște cîini. (Aparte). Ticăloșii de hoți au aflat că am ascuns banii în grădină și-au venit să mă jefuiască! (către Valere): Te rog să nu pleci, că mă întorc imediat. Trebuie să fug să caut ceva.

Scena 7

Elise, Valere.

Elise. Văd că vă bateți joc de mine, domnul meu. Ce sînt aceste jocuri de cuvinte pe care le schimbați cu tatăl meu?

Valere: Nu vreau să-l provoc, trebuie să-mi pregătesc unelte subtile, ca să-i pot intra în grații. Dacă o să mă opun, o să stric totul. Unii oameni fără răbdare și fără înțelegere ar strica totul, dacă și-ar pune mintea cu un încăpățânat ca tatăl dumneavoastră. Încercați să-l aprobați, să faceți ce vă cere. Numai astfel putem să câștigăm lupta împotriva acestei căsătorii silite.

Elise: Și cum scap eu de această căsătorie, Valere?

Valere: O să găsim noi o porțiță de scăpare.

Elise: Dar el vrea să mă cunune astă seară și atunci ce mă fac?

Valere: Trebuie să vă prefaceți că sînteți bolnavă. Astfel, cereți o amînare a căsătoriei.

Elise: Și dacă-i trece prin cap să cheme doctorul?

Valere: Vorbiți serios? Oh, mă faceți să rîd, zău. Puteți să spuneți ce vreți unui doctor că va face tot posibilul să caute tot felul de fantasmagonii. O să inventeze tot felul de aiureli, numai adevăratul diagnostic nu o să poată să vi-l pună pentru că nu-l știe. Acești doctorași nici știu să facă altceva decît să pălăvrăgească pompos și să nu facă nimic pentru că nu știu. O să vă găsească ei destule motive, stați liniștită. Numai apă la moară să le dați, ca să poată să susțină niște prelegeri interesante și interminabile din care nu va ieși nimic.

Actul 8.

Harpagon, Elise, Valere.

Harpagon: (Vine din spatele scenei, cu o mină destul de mulțumită). (Aparte). N-a fost nimic, slavă domnului.

Valere: (Fără să-l observe pe Harpagon). Mai avem un mijloc: să fugim împreună. Dragostea noastră poate să ne învingă frica acestei hotărîri dacă doriți. (Văzîndu-l pe Harpagon, începe să o mustre pe Elise, autoritar). Da, o fiică trebuie să-și asculte tatăl, chiar dacă-i face plăcere sau nu. Iar dacă el aduce acest argument zdrobitor: "fără zestre", trebuie să acceptați imediat această căsătorie.

Harpagon: Bravo! Așa trebuie să-i vorbiți!

Valere: Stimate domn, vă rog să mă scuzați dacă vorbesc cam dur cu fiica dumneavoastră.

Harpagon: Ia uite la el! Te rog să faci cum poftești, din partea mea ai mână liberă. Încearcă să fii cât se poate de sever cu ea. (către Elise) Nu poți să-l contrazici, pentru că i-am dat cuvântul. O să te strunească așa cum vrea el, că are autoritate asupra ta: eu i-am dat-o!

Valere: Iar cum stimată domnișoară, nu mai aveți nici un motiv ca să vă opuneți intențiilor mele. (către Harpagon) Stimate domn, nu mă voi lăsa înduplecat de ea, o să-i dau o lecție strașnică pe care o merită cu prisosință, ca să nu se mai opună unei asemenea retorici pozitive, în ce privește expresia :”fără zestre”.

Harpagon: Ce mare plăcere-mi faci, vorbindu-i astfel.

Valere: Nu vă temeți, o să -i arăt eu ei ce înseamnă să nu ți se ceară zestre. O liniștesc eu, nici o

grijă.

Harpagon: Da, da, așa trebuie. Ai mînă liberă, să faci cu ea ce-ți place. Ai puteri nelimitate pe termen lung. Iar acum, dacă tot o știu în grija ta, o să dau o raită prin oraș, dar o să mă întorc destul de repede.

Valere: (vorbește foarte tare către Elise) Da, domnișoară, banul este cel mai minunat lucru de pe pămînt. Trebuie să-i mulțumiți lui Dumnezeu că v-a dat un tată atît de înțelept ca domnul Harpagon și care v-a găsit un soț bogat care știe cum se mănîncă viața fiind destul de copt și cu multă experiență, dar mai ales că puteți să vă căsătoriți fără să secați vreun pic averea tatălui dumneavoastră. Fără zestre, ei, uite asta era cuvîntul care-mi stătea pe buze: habar n-aveți dumneavoastră ce talisman magic ascunde acest cuvînt. „Fără zestre” și am spus totul despre căsnicie și despre viitor: „fără zestre” și nu vă mai trebuie nici frumusețe, nici mîndrie nici deșteptăciune, că asta spune totul!

Harpagon: Bravo, Valere! Băiatul ăsta vorbește mai bine decît un popă. Dacă ai o problemă, ți-o rezolvă pe loc. Așa-mi place, pe cuvînt!

ACTUL II

Scena 1

Cleante, La Fleche.

Cleante: Hei năstrușnicule, pe unde naiba-ți umblă picioruțele? Nu ți-am spus să mă aștepti aici?

La Fleche: Da domnul meu, dar m-a găsit tatăl dumneavoastră așteptîndu-vă și știți bine că este cel mai neprietenos și mai impertinent om de pe planeta asta. M-a alungat de acasă împotriva voinței mele și m-a lăsat să vă aștept aici în fața porții. Pe lîngă toate aceste umilinte, mi-a mai tras și cîteva bastoane pe spinare.

Cleante: Cum stăm cu problema noastră? Ai rezolvat ceva? Hm, în ceea ce privește comportamentul tatălui meu, m-am convins și eu. Nu cred că mai există un alt exemplar ca el, un model de zgîrcenie și egoism. Și acum, hodoronc-tronc, s-a mai și îndrăgostit.

La Fleche: Tatăl dumneavoastră îndrăgostit? Vă bateți joc de mine?

Cleante: Da, e îndrăgostit pînă peste urechi și nu știu cum să fac să-i scot această nebunie din cap.

La Fleche: Se ocupă și cu chestiuni amoroase. Așa ceva nu mi-aș fi putut imagina, pentru nimic în lume. La dracu, ce l-o fi apucat? Nu e cam ofilit pentru astfel de treburi?

Cleante: Pedeapsa cerului a căzut pe capul meu, în loc să-l lovească pe el.

La Fleche: De ce nu mi-ați povestit mai demult, poate făceam noi ceva...

Cleante: Pentru că nu voiam să-mi trădez relația mea de dragoste cu Marianne. Mi-era teamă că o să spună nu. Ce știri aduci?

La Fleche: Domnule, cămătarul acesta care împrumută banii nu are încredere în oricine și are nevoie și de un girant.

Cleante: Deci, afacerea noastră nu merge.

La Fleche: Regret nespus dacă vă dezamănesc domnule, dar cămătarul nostru este un om fără scrupule. Cămătarii nu sînt oameni de onoare. Totuși, mi-a promis că o să vă ajute, pentru că zice că are inimă bună.

Cleante: Asta înseamnă că o să-mi dea cei 15.000 de franci?

La Fleche: Da, dar cu anumite condiții prevăzute în contract. Ca să primiți banii trebuie să acceptați și condițiile cerute de maestrul Simon.

Cleante: Ai vorbit personal cu el?

La Fleche: Ah, stimate domn, am vorbit sau n-am vorbit, se înțelege că omul vrea să aibă o afacere discretă cu dumneavoastră, ca să nu-l arate tot orașul cu degetul. Este o situație delicată și vrea să rămînă în anonimat. În altă ordine de idei vrea să stabilească o întâlnire cu dumneavoastră ca să vă pună anumite întrebări cu privire la situația materială a familiei dumneavoastră. Aici cred că e suficient să-i șoptiți numai numele tatălui dumneavoastră, că o să și dea bir cu fugiții.

Cleante: Da, dar trebuie să mai iei în calcul și averea mamei care-mi aparține, avere pe care nu mi-o poate lua nimeni.

La Fleche: Mda. Sînt aici niște puncte pe care mi le-a scris mijlocitorul nostru. Citiți cu atenție această hîrtie apoi semnați-o. Deci: (citește):
Condiția unui împrumut de capital lichid este în primul rînd cunoașterea situației materiale a persoanei în cauză, care cere împrumutul. Această verificare ne garantează siguranța că vom primi banii investiți de noi înapoi cu dobînzile prescrise într-un termen limitat. Acest contract semnat de ambele părți va fi legalizat la un birou notarial, care ne va elibera actul legal în două exemplare. Acest act va avea valoare juridică.

Cleante: Nu pot să spun deocamdată nimic...

La Fleche: Deoarece bancherul nu dorește să-și încarce conștiința sa curată și moralu-i nepătat cu soarta nefericitului care are nevoie de un credit pentru existență, el va oferi banii cu un credit cu o dobândă de numai 18%.

Cleante: Da, nu este prea ieftin, dar să zicem că merge.

La Fleche: Așa este. (citește mai departe). Deoarece banii sînt luați de la o altă persoană, se va mai pretinde de la debitor un procent de 2% , astfel că dobînda se

va rotunji la 20%.

Cleante: La dracu, ce om perfid! Un turc ordinar. Asta înseamnă 20 %, nu 18 %.

La Fleche: Așa este. De aceea trebuie să vă gândiți foarte bine înainte de a semna.

Cleante: Crezi că am de ales în situația asta nenorocită cu care mă confrunt? Am nevoie de bani cât mai repede posibil.

La Fleche: Da, și eu i-am spus acest lucru.

Cleante: Mai e ceva?

La Fleche : Încă un articolaș. Din cei 15.000 de franci, se vor socoti 3000 de franci pentru lucruri materiale al căror preț va fi inclus în suma de 15. 000 de franci și din care va rămîne suma rotundă de 12.000 de franci plus lucrurile prețuite la valoarea de mai sus, care se pot însă și vinde. Aceste obiecte de preț a căror valoare se ridică la cel puțin 4500 de franci vor fi lăsate la 3000 de franci, pentru a-l ajuta pe debitor să facă o afacere bună și să scoată o parte din dobânzi ca propriu câștig.

Cleante: La dracu! Așa ceva n-am mai auzit. Ce-i asta?

La Fleche: Ascultați vă rog, acum ajungem la semnătură. Mai avem puțin. Deci: în primul rînd oferă un pat cu trei picioare și gratii, un model vechi unguresc și încă rămas la modă, acoperit cu cearșafuri de culoare olive, șase scaune și o pătură din stofă, o combinație de roșu și albastru. Mai oferă în acest preț un baldachin tapetat în roz și cîteva perne de atlas cu franjuri.

Cleante: Cum poți să interpretezi o asemenea tîmpenie?

La Fleche: Așteptați puțin: Apoi mai oferim un dulap cu tapiserie exotică, tapetat cu diferite modele erotice de Gombant în care actul fromoasei Macee este cusut pe goblen și lipit pe uși și pe sertarele din mijloc, care sînt cele mai mari, în mai multe poziții. Mai oferim o masă cu doisprezece picioare sculptate.

Cleante: Ce dracu să-nțeleg din toate astea?

La Fleche: Aveți puțină răbdare, vă rog. Apoi trei Musquette cusute cu perle, un set de furculițe, un cuptor de cărămidă arsă, un cazan de țuică...

Cleante: Mi se urcă sîngele la cap.

La Fleche: Vă rog, așteptați puțin, că n-am terminat. Deci: o lăută bologneză pentru spectacole de circ cu saltimbanci, arlechini și balerine, un joc de societate pentru dame, jocul „66” și jocul „laba gîștii”, jocuri foarte prețuite în înalta societate la ceai sau duminica după amiază, apoi o blană de vulpe, un castor împăiat și o blană de urs de pus în fața patului în dormitor. Aceste toate accesorii scumpe sînt prețuite la cel puțin 4500 de franci dar se oferă ca între prieteni apropiați la suma de 3000 de

franci.

Cleante: Să se ducă dracului cu mobilele lui, acest șarlatan. Adică cine naiba a mai auzit așa ceva, să mă convingă să-i iau și vechiturile alea care nu fac nici 500 de franci, să-mi dea în mână 12.000 de franci iar eu să-i înapoiez 15.000 plus 20% dobânzi? E normal la cap? Iar eu, zvezec ce sînt trebuie să fac jocul acestui farsor, care-mi întinde funia ca să mă spînzur singur.

La Fleche: Nu mi-o luați în nume de rău, domnul meu. Dacă o să semnați, o să vă ruinați de tot. Nu vă alegeți cu nimic nici din vechiturile alea ieftine cu care nu aveți ce să faceți.

Cleante: Și ce vrei să fac? Aici duce zgîrcenia unui tată nebun. Și te mai întreb de ce copiii nu-și mai iubesc părinții dacă sînt oropsiți de aceștia și puși la regim spartan.

La Fleche: Așa este. Tatălui dumneavoastră-i lipsește o doagă. Dar nu m-aș da nici pe mîna cămătarului, domnule. Am prieteni care au ajuns sclavii acestor cămătari care trăiesc din dobânzi și afaceri necurate. Dacă de-asupra capului meu ar sta o sabie, aș fugi mîncînd pămîntul. Dacă m-aș putea răzbunca cumva pe acest tată zgîrcit al dumneavoastră, să-l văd cum fierbe-n el de furie, că din cauza zgîrceniei lui se trege tot nenorocul în casa asta.

Scena 2

Harpagon, Jupînul Simon, Cleante, La Fleche

Simon: Da, domnul meu, un bărbat tînăr are nevoie de bani. Chiar dacă intră la apă, vrea să-și semneze nesilit de nimeni sentința.

Harpagon: Sînteți sigur că afacerea nu este periculoasă? Cunoașteți numele familiei acestei persoane?

Simon: Așa de bine nu-l cunosc de aceea l-am invitat pe tînăr azi aici. Nu-l cunosc deocamdată. Servitorul lui m-a asigurat însă că se trage dintr-o familie de vază din acest oraș. Servitorul mi-a dat de înțeles că tatăl tînărului e puțin cam țicnit și foarte bolnav. Zice că nu mai are nici opt luni de trăit.

Harpagon: Bravo, e bine așa. Dragostea creștinească jupîne Simon en obligă uneori să ne ajutăm semenii la nevoie.

Simon: Se înțelege de la sine.

La Fleche (încet, către Cleante): Ce înseamnă asta? Lupînul Simon vorbește cu tatăl dumneavoastră?

Cleante (încet către La Fleche): Sper că nu m-ai trădat. Nu trebuie să afle că locuiesc aici.

Simon: Ah, sînteți atît de nerăbdător. Cine v-a spus că acest domn locuiește aici? (către Harpagon) Nu eu sînt cel care a trădat numele persoanei, dar ce mai contează acum?

Harpagon: Ce?

Simon: Acesta este domnul care vrea să facă acel credit. El dorește să împrumute cei 15.000 de franci de la noi.

Harpagon: Cum diavol ticălos, te-ai băgat în astfel de afaceri?

Cleante: Ah, și dumneavoastră, prea cinstitule tătic, care se amestecă în afacerile Satanei cu cămătarii necinstiți și fără scrupule?

Lupînul Simon o ia la fugă.

Harpagon: Iar tu ești regele cerșetorilor care umblă să împrumute bani?

Cleante: Iar dumneavoastră sînteți poate regele cămătarilor de bine care profită de pe urma victimelor nevinovate?

Harpagon: Cum mai ai curajul să apari în fața mea, fiu netrebnic?

Cleante: Iar dumneavoastră cum vă rabdă inima să băgați la apă oameni disperați?

Harpagon: Nu ți-e rușine să trăiești ca un lăutar care se-nhăitează cu servitorii și cu poeții boemi, ca să se-mbete prin cîrciumi?

Cleante. Nu vă este rușine să vă ocupați cu afaceri ilegale? Aveți un nume de vază în acest oraș pentru că sînteți bogat dar zgîrcit, iar acest nume aduce și niște porecle pe măsură precum zgîrcit fără pereche, numărător de bancnote, lingău de monede, iar toate aceste porecle le meritați cu prisosință.

Harpagon: Să faci bine și să dispari din fața mea, derbedeule.

Cleante: Pentru că vedeți lucrurile atît de strîmb, nu vedeți decît bani, bani și iar bani, furînd din avutul sărmanilor.

Harpagon: O să te alung de acasă, golanule. Ei lasă tîlharule că-ți arăt eu ție cine-i șeful aici. (Cleante pleacă furios. Harpagon, aparte).

De fapt, ce bine-mi pare că l-am dibuit. Țsta trebuie să fie un avertisment serios pentru viitor.

Scena 3.

Frosine, Harpagon.

Frosine: Scumpe domn..

Harpagon: Așteaptă puțin, vin imediat. (aparte) Trebuie să mai dau o raită, să văd

ce-mi fac bănișorii.

Scena 4

La Fleche, Frosine.

La Fleche (aparte, fără să o vadă pe Frosine).

Drăguță povestioară. Trebuie să existe un catastif al proștilor pe care eu nu-l cunosc încă. Tocmai el...

Frosine: Ei, tu ești în carne și oase, băiete? La Fleche, drăguțule, ce faci tu aici?

La Fleche: Ia te uită, Frosine? Ce minune să te revăd...Ce mai faci?

Frosine: Ceea ce fac de obicei și am făcut mereu, iubiture: fac afaceri de tot felul, mici servicii pentru stăpîni și stăpîne, ca să am și eu un mic profit ca orice om. Tu știi că în lumea asta necurată nu există conștiință, de aceea nu mă muștră nimic, pentru că toți sînt la fel. Dumnezeu m-a învățat să mint și să improvizez ca să pot trăi, deci mi-am făcut o meserie din asta, meserie din care am și eu micile mele amuzamente și profite.

La Fleche: Să nu-mi spui că ai o afacere și cu stăpînul acestei case!

Frosine: Da, m-am băgat într-o chestiune amoroasă din care sper să-mi iasă un profit destul de consistent.

La Fleche: De la cine? De la acest zgrițuroi? Trebuie să fii foarte credulă dacă-ți închipui că poți să scoți vreun ban de la ăsta. Fetițo, în casa asta banul este ceva foarte rar.

Frosine: Hai, lasă că sînd și servicii care sînt bine plătite. Pentru așa ceva se cîștigă o grămadă de bani.

La Fleche: Ehe, sărmană naivă, dar tu nu-l cunoști pe stăpînul acestei case și nu știi ce-i poate pielea. Acest stăpîn este cel mai inuman dintre oameni, este un individ fără inimă, urît de toți semenii. El nu plătește niciodată serviciile chiar dacă este putred de bogat: Nu este sărac deci și foarte, foarte zgîrcit! El nu știe ce este prietenia sau recunoașterea. Vorbește cu tine dar pînă la bani. Cînd ajungi acolo atunci să știi că acolo este și sfîrșitul. Nu are nimic sfînt în el de aceea te previn să nu-ți faci iluzii. El chiar și cînd spune că-și dă cuvîntul de onoare spune: "vă împrumut cuvîntul meu", nu „vă dau cuvîntul”.

Frosine: Lasă dragă, nu mă învăța tu pe mine școala vieții, că știu eu cum să scot bani de la el. Știu eu cum să mă fac mieroasă, ca să-l fac să scoată banii.

La Fleche: Dacă crezi că îmbunezi un turc scîrbos care înșeală oameni cumsecade și-și înfometează familia și servitorii, mă rog...Ți-am spus că acest om nu are nici moral nici onoare și nici bun simț. Dacă-i cere ceva bani începe să se lamenteze că e sărac și că are dureri de inimă.

Se liniștește abia după ce nu-i mai ceri nimic. Scena 5

Harpagon, Frosine.

Harpagon: (aparte) Totul este în ordine. (tare) Deci, Frosine, ce mai este nou?

Frosine: Oh, domnule Harpagon, cât de bine arătați! Sînteți atît de proaspăt și de roșu în obraji, de parcă faceți concurență sănătății.

Harpagon: Cine, eu?

Frosine: Vă jur pe viața mea adică pe ce-am mai sfînt, că n-am văzut de cînd sînt o piele mai fragedă și mai înfloritoare ca a dumneavoastră.

Harpagon: Crezi?

Frosine: Bineînțeles! Niciodată de cînd vă știu parcă n-ați arătat ca astăzi și pot să jur cu mîna pe inimă că am văzut mulți tineri sub 25 de ani care arată mai bătrîni decît dumneavoastră.

Harpagon: Ce pot să spun este că am peste 60 de ani, Frosine.

Frosine: Ce are asta de-a face? Ce sînt 60 de ani de fapt? Aveți elixirul tinereții în dumneavoastră, ce naiba, nu-l simțiți deloc? Și ce înseamnă această vîrstă decît adevărata petală a timpului care nu s-a ofilit deloc. Aceasta este cea mai frumoasă vîrstă.

Harpagon: Asta cam așa este. Și totuși, nu mi-ar strica deloc să am cu vreo douăzeci de ani mai puțin.

Frosine: Hai lăsați glumele, ce Dumnezeu? De ce vă trebuie 20 de ani mai puțin? Și după cum văd eu, care sînt o femeie cu experiență de viață, o să bateți sigur suta.

Harpagon: Crezi tu asta?

Frosine: Hai domnule, nu mă înnebuniți, credeți că mi-aș permite să vă mint? Așteptați puțin. Vai, ce ochi frumoși, ce linie discretă aveți între sprincene și ce cute maiestose pe frunte. Astea-s semne pentru o viață lungă, lungă.

Harpagon: Cum înțelegi tu asta?

Frosine: Uite-așa. Dați-mi puțin mîna. Ah, ah, Dumnezeule mor, ajutor, nu pot să cred ochilor! Ce linie minunată a vieții aveți în palmă!

Harpagon: Cum așa?

Frosine: Nu vedeți cît de departe merge linia asta?

Harpagon: Da, vād, dar ce înseamnă asta?

Frosine: Pe ce-am mai sfînt, 100 ziceam mai adineaori? Care 120? Pe viața mea vă jur că apucați 120 de ani.

Harpagon: Crezi că este posibil?

Frosine: Desigur. O să muriți mai devreme numai dacă o să vă lovească cineva cu ceva-n cap. O să vă îngropați și copii și nepoții.

Harpagon: Cu atît mai bine. Atunci, cum stă afacerea noastră?

Frosine: Ce întrebare-i asta? Credeți că-mi pun eu obrazul undeva dacă nu sînt în stare să duc afacerea la bun sfîrșit? Domnule, sînt expertă în relațiile de căsătorie. Nu cred că există vreo partidă pe lumea asta pe care nu sînt în stare să o mijlocesc cu pricepere și profesionalism. Dacă mi-aș fixa-n cap aș fi în stare să logodesc Emiratele arabe si Sultanatul turcesc cu Republica Veneția. În cazul nostru a fost o bagatelă. Și pentru că tocmai astăzi am vorbit cu fata și cu mama ei, tocmai le-am povestit cît de mult v-a tulburat copila cînd ați văzut-o la fereastră odată, cînd că întorceați de la piață.

Harpagon: Și ce părere au?

Frosine: Amîndouă s-au bucurat nespus și nu se gîndesc decît la ziua măreață, cînd vor semna contractul de căsătorie. Abia așteaptă să vă vadă și să încheie contractul cu dumneavoastră.

Harpagon: Vezi tu Frosine, azi mă întîlnesc și cu domnul Anselme pe care l-am invitat la mine astă seară și cred că ar fi bine să se repedă și ele pînă aici.

Frosine: Aveți dreptate. Vor veni în vizită și vor rămîne la cină probabil. O să vă plimbați cu fata puțin vă duceți pînă la piață și-napoi...

Harpagon: Bine, le împrumut trăsura mea ca să nu vină pe jos. Și tu poți să le însoțești în caleașcă, pentru că știu că ești obosită, că fugi mereu de la un capăt la altul al orașului.

Frosine: Și ele cred că s-au gîndit la asta.

Harpagon: Dar Frosine, te-ai gîndit să o întrebi pe mama fetei ce zestre-i dă? Trebuie să se strofoace un pic, să scoată ceva la naiba, că măritișul este o ocazie unică în viață. Pentru că eu nu m-aș căsători cu atîta plăcere cu o fată fără zestre.

Frosine: Cum fără zestre, domnul meu? Asta-i o fată care aduce 12.000 de franci venit pe an.

Harpagon: O rentă de 12.000 de franci?

Frosine: Da, desigur. În primul rând e economicoasă, că nu mănâncă aproape nimic.

Face economie din orice. În ce privește deci mîncarea, este foarte cumpătată. Această fată este obișnuită să se hrănească doar cu salată de lăptuci, lapte și mere: nu-i trebuie grătare, nu-i trebuie delicatese, nu-i trebuie prăjituri așa cum cer alte femei, iar dacă socotiți numai mîncarea, aveți un profit considerabil. În afară de asta este obișnuită să se îmbrace foarte modest. Nu-i trebuie rochii scumpe și elegante sau giuvaieruri. Nu trăiește printre mobile luxoase la modă cum fac celelalte femei, umblînd cu limba scoasă după mobile moderne. Aceste articole fac liniștit cel puțin 4000 de franci anual. Și mai are și o repulsie neobișnuită pentru jocurile de societate și știți că majoritatea femeilor se dau în vînt după jocuri de noroc în ziua de azi. Ba o cunosc pe una care a pierdut la „Popa prostu” 20.000 de franci. Dacă socotiți numai o parte din acești bani, adică numai 5000 anual, o să vedeți ce comoară de fată este. Cinci plus patru egal nouă mii socotind rochiile, bijuteriile și jocurile de noroc, deci avem la olaltă 12.000 de franci curați ca lacrima. V-ar strica un venit de 12.000 de franci în plus pe an?

Harpagon: Da, n-ar fi rău, dar din socotelile astea subiective nu mă aleg decît cu vorbe goale, n-am nici un sfanț de pipăit.

Frosine: Scuzați-mă, dar ce s-ar întîmpla dacă v-ați căsători cu o fată care v-ar face praf venitul? Gîndiți-vă numai la faptul că se îmbracă modest, nu mănîncă decît mîncare de post și urăște jocurile de noroc.

Harpagon: Asta înseamnă că-mi vinzi blana ursului din pădure ca zestre. Eu nu pretind bonuri de masă, aș vrea mai bine niște bănișori, nu promisiuni deșarte despre economie care oricum se înțelege de la sine, că modest trăiește toată lumea și postim cu toții.

Frosine: Domnule, o să luați mai tîrziu o dotă de la ea, pentru că mi-a povestit ceva despre o țară mai îndepărtată dar al cărei nume nu mi-l amintesc acum, unde are fata ceva avere.

Harpagon: Trebuie să mă conving singur de asta. Nu-mi plac zvonurile. Și apoi, Frosine, mă mai neliniștește ceva: fata asta-i prea tînră și vezi tu? Tineretul tot la tineret trage. Tare mi-e teamă că n-am să-i plac pentru că nu mai sînt atît de tînră. N-aș vrea să am neplăceri care mi-ar cădea apoi greu la stomac.

Frosine: Ei, dar se vede că nu o cunoașteți deloc pe fată! Are o calitate adorabilă de care nu v-am povestit nimic pînă acum. Știți că are o repulsie totală față de tineret și că-i plac numai bărbații în vîrstă?

Harpagon: Ea?

Frosine: Da, ea. Ohohoho, numai dac-ați auzi-o cum vorbește despre asta. Nu poate suferi nici un tinerel pe lîngă ea și-i plac pardon, scuzați numai babalîcii. Nimic nu-i place mai mult decît un bătrîn impozant, un moșuleț frumos co o barbă maiestuoasă sau cu mustața răsucită. Se dă-n vînt după astfel de bărbați bine, maturi și plini de personalitate. Cu cît e mai în vîrstă, cu atît se simte mai mult atrasă de el. De aceea vă avertizez să nu vă dați mai

tînăr decît sînteți. Pentru ea, idealul visurilor ei trebuie să aibă cel puțin șaizeci de ani. Nici n-au trecut mai bine

de șase luni de cînd a stricat planurile de căsătorie cu un bărbat, pentru că acesta avea doar 56 de ani și pentru că acesta a încercat să semneze contractul de căsătorie fără ochelari.

Harpagon: Să vezi și să nu crezi. Chiar așa?

Frosine: Da, pentru că ea spunea că 56 de ani e o vîrstă încă mult prea fragedă iar bărbatul cel mai erotic cu care ar vrea să se cunune ar trebui să poarte niște ochelari cu rame negre, foarte groase. Nimic nu-i mai frumos pentru ea decît un nas nostim și puternic pe care să stea niște ochelari mari și reprezentativi pentru un bărbat matur cu personalitate marcantă.

Harpagon: Așa ceva. Mi se pare incredibil.

Frosine: Și să vedeți că merge și mai departe cu ciudățenia. Ce tablouri credeți că are în dormitor? Credeți că vreun Adonis, vreun Cephalus, vreun Paris sau vreun Apollo? Nu domnule dragă. Cele mai frumoase portrete le ține ca pe niște icoane atîrnate prin toată casa, iar acestea sînt portrete ale lui Saturn, al regelui Priamus, al bătrînului Nestor și al preacinstului său tată Anchises care-și poartă fiul pe umerii-i lați și musculoși.

Harpagon: asta-i minunat. Așa ceva nu mi-aș fi putut închipui. Dacă aș fi femeie nici mie nu mi-ar plăcea tinerii.

Frosine: vă cred pe cuvînt. Cui i-ar plăcea? Aceste fețe de lapte cu ochii lor migdalați, verzi, albaștri, cu buzele lor roșii, pline ca niște căpșuni care aiurează toată ziua și recită poezii fără noimă. Cine s-ar uita la ei, spuneți și dumneavoastră.

Harpagon: Nici eu nu m-aș da în vînt după ei, totuși multe femei sînt nebune după ei.

Frosine: Acele femei trebuie să fie nebune, zău. Ce e dragostea tinereții? Nu ține decît puțin și se răcește pentru că e flușturatecă și nu este sănătoasă. Cine iubește tinerii n-are decît să-i iubească pe propria responsabilitate, mergînd la balamuc. Cine naiba ar da vreun ban pe un căpșor blond și buclat care seamănă mai mult cu o păpușă decît cu un bărbat?

Harpagon: Și eu spun asta mereu Frosine și degeaba, că nu mă crede nimeni. Acești bărbăței cu vocea în schimbare, cu trei firișoare de barbă, ca niște pisici zburlete, cu perucile lor de fanfaroni și cu pantaloni strînși pe picior, cu vesta descheiată la piept. Mi-e greață de ei.

Frosine: Cum v-ați putea compara cu o asemenea caricatură, domnul meu? Dumneavoastră sînteți un bărbat adevărat. La dumneavoastră ochiul are ceva de admirat, se simte bine privindu-vă, credeți-mă, o fată ar putea fi rănită de săgeata lui Amor cu privirea asta de cuceritor de inimi.

Harpagon: Crezi că-i plac?

Frosine: Ce înseamnă asta, dacă vă place domnul meu? Habar n-aveți ce spuneți, pentru că nu o cunoașteți. Chipul dumneavoastră a fost creat pentru inspirația artiștilor plastici ai timpului. Vă rog, răsușiți-vă puțin spre mine. Acum întorceți-vă u spatele și veniți din nou spre mine cu pași săltăreți: Doamne! Oh, oh ce pași frumoși, ce ținută, ce picioare subțiri și divine. Nu, opriți-vă că mă băgați în boală, vă rog. Sînteți perfecțiunea erotică în persoană.

Harpagon: slavă domnului, nu am pînă acum nici un fel de dureri sau de amețeli, sînt sănătos tun. Numai cîteodată iarna mă apucă tusea măgărească, dar care-mi trece repede cu ceai.

Frosine:Nu mai spuneți nimic! Ați spus totul cu asta! Asta ne mai lipsea doar, această gentilă tuse măgărească, o tuse nobilă care vă dă o notă exotică, aparte și foarte erotică, zău. Tușiți puțin. Oh, oh, oh ce divin, ce tuse magnifică și cu cîtă personalitate tușiți.

Harpagon: Spune-mi te rog, Marianne nu m-a văzut niciodată?

Frosine: Din păcate nu. Dar am vorbit foarte mult despre dumneavoastră, să știți. I-am descris copilei persoana dumneavoastră și i-am spus că sînteți un nobil bogat și foarte educat. S-a bucurat de norocul care a dat peste ea, devenindu-vă soție.

Harpagon: Ai dreptate, trebuie să-ți mulțumesc pentru asta.

Frosine: Stimate domn, am o rugămintă mare la dumneavoastră. Am un proces pe care o să-l pierd că n-am destui bani. (Harpagon se încruntă) Și mi-ar fi atît de ușor să-l cîștig dacă aş avea banii aceștia...Doamne, dar nu vă puteți închipui ce fericită va fi fata cînd va da cu ochii de dumneavoastră. (Harpagon zîmbește din nou) O să-i plăceți atît de mult. Ce impresie colosală o să-i faceți cu gîtulina asta antică și maiestuasă. Cred că ați face o impresie teribilă dacă v-ați pune niște pantaloni largi, care să arate na pantalonii unui sultan magnific, cred c-ați da-o gata! Iar la brîu să vă atîrnați un iatagan. Nimic pe lumea asta nu o fascinează mai mult decîr vestimentația din Orient și iataganele. O s-o băgați în boală!

Harpagon: Sigur că mă bucur să aud lucruri atît de plăcute.

Frosine: Și cum vă spuneam mai înainte domnule Harpagon, am un proces important pe care nu vreau să-l pierd (Harpagon se încruntă din nou) Dacă-l pierd sînt terminată. Ah, dacă o vedeți pe fată cum zîmbea, cum s-a luminat la față cînd i-am vorbit despre dumneavoastră, despre marile dumneavoastră calități. Nici nu mai are răbdare pînă la încheierea contractului căsătoriei.

Harpagon: Mi-ai făcut o mare bucurie Frosine.

Frosine: vă mai rog încă odată să mă ajutați cu o mică sumă de bani. (Chipul lui Harpagon se întunecă din nou) Asta m-ar mai putea pune pe picioare puțin.

Harpagon: Atunci la revedere, trebuie să plec că trebuie să scriu niște scrisori.

Frosine: Vă asigur că nu-mi trebuie o sumă mare, dar nu vreau să pierd acest proces atît de impotant pentru mine.

Harpagon: O să trimit caleașca după fată și după mama ei și vino și tu cu ele diseară.

Frosine: Domnule, e o sumă derizorie pentru dumneavoastră, și eu vă aduc mici servicii pe care...

Harpagon: Să aveți grijă diseară să ajungeți la timp. Menajați-vă, nu vă îmbolnăviți tocmai acum.

Frosine: Nu mă refuzați, vă rog...Ei, dar ce mare bucurie o să-i facă fetei...Domnule Harpagon, stați puțin, nu fugiți de mine, domnule, domnule Harpagon...

Harpagon: Trebuie să plec că mă strigă cineva. Deci, la revedere.

Frosine: (Singură). Mîncate-ar holera, cîine zgîrcit. Dracul să te ia! Acest bătrîn senil m-a lăsat cu mîna goală. Lasă că scot eu pînă la sfîșit ceva de la tine, zgripturoiule!

Harpagon:

ACTUL III

Scena 1

Harpagon, Cleante; Elise, Valere, doamna Claude (care ține o mătură în mînă), jupînul Jacques, Brindovoine, La Merlouce

Harpagon: Veniți toți la mine, pentru că trebuie să vă poruncesc ceva. Vino mai aproape madame Claude, pentru că trebuie să-mi încep comenzile cu domnia ta. Bun, văd că ai deja arma de lucru-n mînă, bravo! Madame Claude, trebuie să faci curățenie prin toate cotloanele, prin toate colțișoarele, dar să nu te prind că zgîrîi mobila cu mătura. La masa de seară aranjează discret și frumos sticle fie ele și goale, farfurii dar aveți grăjă să nu spargeți vesela că v-ași ars. Vă opresc bani din simbrie.

Jacques: (aparte) O politică foarte înțeleaptă.

Harpagon: Poți pleca. La treabă, nu pierde timpul de pomană. Acum tu, Brandovoine. Tu trebuie să speli paharele, să servești vinul la masă. Să nu servești decît atunci cînd fac eu un semn discret și te rog să te prinzi la timp. Numai dacă simți că se îneacă invitatul cu vreo bucată de pîine sau moare de sete torni cîte un pic în pahar, deci atenție, numai atunci.

Încearcă să-i faci pe musafiri să li se aplece de la mîncare, să le fie greață, ca să li se taie pofta de băut. Să servești cît mai multă apă potabilă Ca să se sature în asemenea hal la felul întîi, încît să nu mai poată să servească felul doi și să nu mai ceară nici vin.

Jacques: Desigur. Vinul se urcă imediat la cap.

La Merloche: Trebuie să de dăm hainele de lucru jos?

Harpagon: Da, dar abia după ce vin musafirii. Cum apar la poartă, cum vă dezbrăcați. Dar în timp ce vă dați hainele jos să nu dea naiba să le rupeți cumva.

Brindovoine: Stăpîne, vesta mea e pătată în față cu petrol, lampant.

La Merlouche: Și pantalonii mei sînt plini de găuri, tot turul e ciuruit, e numai găurele de toate mărimile.

Harpagon: Tacă-ți felanca! Așează-te cu livrea spre perete, arată-ți fața cum trebuie musafirilor, astfel ca lumea să se uite la tine în față și nu la pantaloni.

(Harpagon ridică pălăria în fața lui Brindovoine ca să-i arate acestuia cum să-și acopere pata de ulei de pe vestă). Iar tu, să-ți ridici pălăria în așa fel încît să nu ți se vadă găurile de pe turul pantalonilor. Trebuie să te plimbi pe lîngă masă așa cum îți arăt eu acum. (Brindovoine și La Merlouche pleacă): Iar tu fetițo să te plimbi cu tava pe lîngă masă ca să nu lași să se spargă ceva, să fii pe fază. Servitul se potrivește unei tinere gentile ca tine. Între timp să te pregătești să-ți primești cuviincios viitoarea mamă pe care trebuie să o însoțești și pînă la Obor. M-ai înțețes?

Elise: Da tată. (iese)

Harpagon: Iar tu, fiule, trebuie să-ți mai repet încă odată povestea ca să ierți cu bunătate și te rog să te porți cu respect și pietate cu viitoarea mea soție. Să nu te uiți urît la ea.

Cleante: Nu, tată, de ce să mă uit urît la ea?

Harpagon: Pentru că eu pot să-mi închipui ce simt copiii cînd primesc o mamă vitregă. Lasă că știu eu că nu-ți privești mama vitregă cu ochi buni. Dacă vrei să-ți înghit ultimul scandal și să mă faci să nu-mi amintesc de el te rog să te porți cu viitoarea ta mamă vitregă așa cum se cuvine.

Cleante: Da, este adevărat că nu doresc o mamă vitregă, dar mă voi comporta decent cu ea, trebuie să-ți promit. O so o primesc frumos, nu-ți fă griji. Chiar dacă trebuie să joc teatru ți să mint, o să-ți fac hatîrul.

Harpagon: Ia aminte deci, să n-o faci din noi lată!

Cleante: Nu o să se plîngă ea de mine.

Harpagon: Cu atît mai bine. (Cleante pleacă). Iar acum am nevoie de sfatul tău, Valere. Ascultă, Maitre Jacques, stai pe aproape ca să fiu sigur că nu fugi pe undeva tocmai atunci cînd am mai mare nevoie de tine.

Jacques: Stăpîne, aș vrea să vă întreb dacă mai întîii doriți să vorbiți pentru început cu birjarul sau cu bucătarul? Pentru că nu este decît una și aceeași persoană, adică eu.

Harpagon: Cu amîndoi.

Jupînul Jaques: Dar cu care dintre ei mai întâi?

Harpagon: Cu bucătarul.

Jupînul Jaques: Bine, așteptați puțin. (se duce în spatele scenei ca să-și pună pe cap un turban de bucătar. Revine, purtînd o lingură mare de lemn în mînă, ca pe un sceptru):

Harpagon: La dracu, de însemnă toate astea?

Jacques: Acum puteţi să-mi vorbiţi: sînt numai urechi!

Harpagon: Maitre Jaques, m-am obligat ca în această seară sublimă să primesc oaspeţi. I-am invitat la mine la cină.

Jacques: S-a întîmplat o minune cerească.

Harpagon: Ce-aţi putea găti bun pentru noi?

Jacques: Aş găti eu ceva bun, sărmanul de mine, dar de unde bani pentru asta?

Harpagon: La dracu, bani, bani, mereu bani! Parcă v-ar fi crescut cuvîntul ăsta pe limbă. Cum deschideţi gura, cum vă iese din gură ca un porumbel. La dracu, de ce vorbiţi neapărat despre lucruri neplăcute? De cînd vă treziţi şi pînă mergeţi la culcare, nu pomenişi decît despre bani.

Valere: Maitre Jacques, răspunsul dumitale este atît de absurd şi de penibil... Oricare bucătar poate să improvize pentru că aici stă secretul acestui meşteşug! Orice om de bine care are bani poate să gătească ce-i pofteste inimioara pentru că are bani. Dar adevărata artă a unui maestru culinar stă în imaginaţia acestuia, de a găti ceva bun şi consistent care să nu coste bani. Cel mai uşor lucru de pe pămînt este să mănînci cu bani. Ei, dar adevărata artă este să mănînci bine dar fără bani, aici este cheia priceperii, pentru că un bucătar adevărat poate să gătească ceva formidabil fără să cheltuiască o leţcaie.

Jacques: Ceva bun şi fără bani?

Valere: Exact.

Jacques: Stăpîne şi domnule Valere, dacă credeţi că puteţi să faceţi acest lucru singuri, atunci eu mă dau la o parte. Descurcaţi-vă cum ştiţi că eu n-am învăţat asta, nu ştiu cum să gătesc ceva care nu costă.

Harpagon: Iar acum vreau ca să-ţi închizi pliscul şi să asculţi: de ce avem nevoie?

Jacques: Păi nu aveţi un maestru de ceremonii? Să vă aranjeze el o masă bună cu bani puţini.

Harpagon: Ştiu, dar mie mi-e poftă să te-ntreb pe tine, nu pe el.

Jacques: Cîte persoane vin la masă?

Harpagon: Cred că opt sau nouă. Dar găteşti numai pentru opt, dar destul de mult cît să ajungă pentru zece.

Valere: Se înțelege de la sine.

Jacques: Atunci avem nevoie de patru castroane mari pentru supă, cinci castroane mici pentru sos, platouri mari și mici pentru aperitive și friptură..

Harpagon: La dracu, nu mă pun acum să hrănesc tot orașul.

Jacques: Ca friptură v-aș recomanda o...

Harpagon: (îi astupă gura cu mâna) Gura! Nu te potolești odată, pramatie? Vrei să mă ruinezi?

Jacques: Ca aperitiv aş putea...

Harpagon: Încă? Nu vrei să taci, deci? (iară-i astupă gura cu mîna)

Valere: (către Jacques) Mi-e teamă că dumneata vrei să-i sature pe toţi pînă crapă. Crezi tu că acest domn cumsecade şi-a invitat pritenii la masă cu intenţia de a-i ucide? Citeşte numai cîteva sfaturi medicale sau întreabă un medic al oraşului dacă vine pe aici despre mîncare: tot ce se mănîncă este dăunător şi cu cît mănînci mai puţin cu atît eşti mai uşor şi ai conştiinţa mai liberă.

Harpagon: Aşa da. Vorbeşte înainte că bine vorbeşti. Bravo!

Valere: Bunule Maitre Jacques, mie mi-e teamă că dumneata cu această masă pompoasă pe care vrei să ne-o oferi, ne pregăteşti deja şi o groapă la cimitir. Trebuie să mîncăm din politeţe, mai mult simbolic, să gustăm şi să ne săturăm din arome. Nimeni nu ne obligă să mîncăm pînă crăpăm. Nu cunoşti maxima antică:” trebuie să mănînci ca să trăieşti, nu să trăieşti ca să mănînci”?

Harpagon: Oh, ah, ce frumos ai vorbit. Vino în braţele mele şi lasă-mă să te îmbrăţişez pentru aceste cuvinte. Această maximă este cea mai frumoasă maxmă dintre toate maximele pe care le-am auzit vreodată. Trebuie să trăieşti atîta vreme cît poţi mînca şi nu să mănînci a să nu poţi trăi...sau cum?

Valere: Trebuie să mănînci ca să trăieşti, nu să trăieşti ca să mănînci.

Harpagon: (către Jacques) Ai auzit deci. (către Valere) Cum se numeşte acest mare om care a scris aceste cuvinte sublime?

Valere: Sincer să fiu, nu-mi mai amintesc.

Harpagon: Scrie-mi iute acest text pe hîrtie. Vreau să-l scriu pe un pergament cu litere aurii, să-l pun în ramă şi să-l agăţ deasupra căminului în sufragerie.

Valere: O să fac acest lucru. Lăsaţi-mă pe mine să mă îngrijesc de toate, o să aranjez eu cum trebuie această cină. O să fac eu rost de ce trebuie

Harpagon: Bravo, aşa-mi place.

Jacques: Foarte bine. Atunci nu mai trebuie să-mi bat eu capul cu asta. Mai puţină osteneală cu atît mai bine.

Harpagon: (către Valere) Trebuie să optați pentru niște feluri de mâncare simple, din care se mănâncă puțin dar care satură cât două porții mâncate odată. Cred că ar fi bine să gătiți niște ghiveci călugăresc cu mazăre și salată de sfeclă roșie sau o tocană de cartofi și vinete iar ca desert niște compot de mere pe care nu trebuie să-l îndulciți foarte tare.

Valere: Nu vă faceți nici un fel de griji, am eu grijă de toate.

Harpagon: Iar acum tu din nou, Maitre Jacques. Am nevoie de trăsură.

Jacques: Așteptați puțin. Vine imediat birjarul. (se îmbracă repede cu o pelerină de birjar și vine grăbit cu pălăria și biciușca în mână) Spuneți acum!

Harpagon: Curăță bine trăsura și dă o fugă pînă la piață. Spre seară trebuie să te duci să le aduci pe invitate aici cu trăsura.

Jacques: Pă ce facem cu caii stăpîne? Abia pot să se mai ridice din iese. Nici nu mai știu cînd au primit ultima oară de mîncare, că au început săracii să roadă lemnele din grajd. Dacă dumneavoastră vă place să postiți e treaba dumneavoastră, dar caii nu trebuie să postească domnule, că sînt animale de povară. De ce-i țineți și pe ei la regim, săracii, că au ajuns ca niște schelete, a mai rămas doar umbra lor, nu mai pot nici să mai stea drept în picioare de slăbiți ce sînt.

Harpagon: La dracu, de ce le merge rău, că doar nu fac nimic în grajd.

Jacques: Și de aceea trebuie să-i înfometați, pentru că nu-i punem la jug? Cred că le-ar merge mai bine dacă i-ați trimite la arat stăpîne decît să moară de foame în grajd, săracii. Măcar la țară ar mîncă și ei ca niște cai normali. Mi se rupe inima cînd mă uit la ei, cît de mult au slăbit, de au ajuns numai piele și os. De multe ori fac eu economie și le cumpăr din banii mei ceva nutreț. Nu-mi pare rău dacă-mi rup de la gură pentru asta, că sînt animale, sînt niște suflete sărmene.

Harpagon: Hai lasă-i acum, că nu vor crăpa pînă la Obor și-napoi. Nu fac cine știe ce efort, că nu-i departe de aici.

Jacques: Nu mă atrage deloc inima să-i scot în oraș, mi-e teamă să nu cadă pe drum. Nu vreau să-i am pe conștiință și să-i lovesc cu biciul în halul în care sînt. Vă spun eu că nu vor putea trage trăsura după ei, că abia stau ei pe picioare.

Valere: Domnule Harpagon, l-aș putea ruga pe vecinul Picard să mîne caii, mai ales că de Maitre Jacques am nevoie toată ziua în bucătărie.

Jacques: Cum doriți, e mult mai bine așa pentru mine.

Valere: Maitre Jacques a vorbit cu rațiune.

Jacques: Nu aveți deloc milă, domnule Valere...

Harpagon: Iar acum vreau liniște!

Jacques: Stăpîne, nu-mi plac mincinoșii și lingușitorii. Domnul acesta vă lingușeste doar, nu vedeți? Are el grijă de pîine, de vin, de lumină de mai știu eu ce naiba, numai ca să vă intre pe sub piele. Vrea să profite de pe urma dumneavoastră, nu vedeți? Sînt atît de supărat cînd văd cîtă nedreptate este în lumea asta și cît de rău clevesc și vă batjocoresc ceilalți cetățeni ai orașului. Chiar dacă nu sînteți meru bun, eu vă respect totuși ca pe cea mai scumpă comoară din lume.

Harpagon: Aș putea afla de la tine ceea ce vorbesc ceilalți pe la spate despre mine?

Jacques: Da, dar mi-e teamă că o să vă supărați pe mine.

Harpagon: Nici nu-mi trece prin cap să mă supăr.

Jacques: nu mi-o luați în nume de rău, sînt sigur că o să vă supărați.

Harpagon: Nu, deloc, de ce să mă supăr? Știi că nu sînt supărăcios dinn fire.

Jacques: dacă aş f ştiut mai demult că nu vă deranjează vă spuneam eu. Vai cum se bîrfeşte pe seama dumneavoastră, domnule...

Harpagon: Dar nu, la naiba, de ce m-aş supăra?

Jacques: Şi totuşi nu îndrăznesc să vorbesc despre asta că o să vă supăr foarte tare.

Harpagon: Deloc. Am spus odată că nu şi nu rămîne. O să-mi faci o bucurie spunîndu-mi ce vorbeşte lumea despre mine. Vreau să fiu informat.

Jacques: Dacă ţineţi morţiş ei uite că vă spun: Mai întîi povestesc despre dumneavoastră că sînteţi în cale afară de econom. Unul spune de exemplu că aţi dublat numărul posturilor şi aţi scurtat numărul sărbătorilor din calendar ca să vă siliţi familia şi servitorii să mănînce mai puţin. Alţii spun că de Crăciun vă certaţi cu familia şi concediaţi servitorii pe termen scurt iar după sărbători i-aduceţi înapoi, numai pentru a nu le da vreun cadou. Altul spunea alaltăieri că aţi dat pisica vecinului în judecată pentru că n-a plătit taxe că a trecut prin grădina dumneavoastră şi că v-a furat odată nişte oase de pui din care voia bucătarul dumneavoastră să mai facă odată supă, după ce fuseseră fierte pentru prima supă. Un altul povestea că aţi furat grăunţe din ieslea cailor ca să le fierbeţi pentru masa de seară ca garnitură. Se spune că v-a prins grăjdarul şi v-a snopit în bătaie pentru că nu v-a recunoscut pentru că era noapte şi foarte întuneric şi a crezut că sînteţi un hoţ. Sînteţi de rîsul lumii, domnule, toţi vă arată cu degetul şi spun că sînteţi zgîrcit care-şi ascunde banii, că sînteţi cel mai bogat şi mai zgîrcit om din oraş dar vă lăsaţi familia să moară de foame. Toţi spun că nu vedeţi altceva pe lumea asta în afară de bani şi că nu aveţi nimic sfînt.

Harpagon: (ia o bîtă şi-ncepe să-l lovească) Iar tu imbecilule, tîlharule, porc de cîine şi derbedeu de bucătar, de pezevenghi de...de...

Jacques: Deci aşa! Nu v-am prevenit că o să vă supăraţi? Va-am spus doar că adevărul nu vă va face plăcere.

Harpagon: Învăţă să vorbeşti cu oamenii, idiotule.

Scena 2

Maitre Jacques, Valere.

Valere: (rîzînd) După cum văd, nu v-a fost deloc prețuită sinceritatea.

Jacques: Dar mai duceți-vă și dumneavoastrăla dracu, domnule maestru de ceremonii, ce parcă dumneavoastră sînteți mai breaz? Mai bine bine lăsați-mă-n pace, nu v-am cerut nici o părere.

Valere: Hai, nu te supăra așa.

Jacques: (aparte) Acum joacă alt rol, perfidul. Ia să-l fugăresc eu un pic ți să-i arc cîteva

scatoalce pe spinare, să se sature de prefăcătorii. (tare) Să știți că mă doare-n cot dacă lumea râde de stăpînul meu sau nu. Însă mi-e ciudă pe dumneavoastră de aceea vreau să vă dau o lecție cu bîta asta. (fuge după Valere înarmat cu o bîtă)

Valere: Hai, nu mai fi atît de mînios, încetează odată.

Jacques: Cum să nu fiu mînios? Las pe mine că vă dau eu o lecție.

Valere: Dar dragă Maitre Jacques...

Jacques: Nu-mi mai roștiți numele. O să vă snopesc în bătaie ca să vă învățați minte.

Valere:Așa deci. (Ia de asemenea o bîtă și-l amenință pe Jacques)

Jacques: Uite că nu mai spun nimic, hai să facem pace și gata.

Valere: Ascultă iepure fricos, crezi că eu nu pot să-ți trag ție o sfîntă ciomăgeală?

Jacques: Nu mă îndoiesc de vorbele dumneavoastră, stimat domn.

Valere: Nu ești decît un pîrlit de bucătar și nimic altceva.

Jacques: da, așa este, știu asta foarte bine.

Valere: Și nici măcar nu mă cunoști.

Jacques: Eu...nu mi-o luați în nume de rău, vă rog.

Valere: Voiai să mă snopești în bătaie?

Jacques: Eu? Doamne ferește! Glumeam cu dumneavoastră.

Valere: Mie însă nu-mi plac astfel de glume (îl lovește cu bîta pe spate de mai multe ori) Iar această ciomăgeală ți-am servit-o ca aperitiv pentru că acest tip de glume nu au nici un gust pentru mine.

Jacques: dracu să vă ia la el în iad! Pe viitor mă voi feri să mai fiu sincer. O să-mi țin gura. Stăpînul dacă mă bate uneori o face dar mă hrănește și-mi dă un adăpost pe cînd dumneata? O să mă răzbun eu vreodată, nici o grijă.

Scena 3

Frosine, Marianne, Maitre Jacques

Frosine:Maitre Jacques, este acasă stăpînul duminică?

Jacques: Da, trebuie să fie acasă.

Frosine: Te rog să-l anunți că am sosit.

Scena 4

Marianne, Frosine

Marianne: Ah, Frosine, ce nenorocită sînt. Numai eu știu ce simte inima mea acum. Mi-e atît de frică de această întîlnire.

Frosine: Ce vă neliniștește atîta?

Marianne: Ah, mă mai întrebați încă? Cum să trăiesc eu o viață întreagă lîngă un hodorong?

Frosine: Înțeleg. Unele fete preferă chiar moartea decît o căsătorie silită și foarte nefericită. Știu că e o tortură să îmbrățișezi un moș ca Harpagon. Văd în acești ochi triști și frumoși că nu v-a ieșit deloc din cap tînărul acela blond despre care mi-ați vorbit.

Marianne: Da Frosine-l iubesc mereu și-l voi iubi mereu în tăcere. Măcar amintirea lui să mă consoleze.

Frosine: Ai aflat deja cine este, domnișoară?

Marianne: Nu, nu știu nimic despre el din păcate. Deși-l cunosc atît de puțin, sînt înrobîtă de aceste sentimente. Da, Frosine-l iubesc atît de mult... Dacă aș avea de ales, l-aș alege pe el chiar dacă nu ar avea nici o centimă venit... L-am visat și azi noapte și mă doare sufletul că astăzi o să cad în mîinile pierzaniei. Sînt un om sfîrșit, Frosine.

Frosine: Oh, doamne, cît de bine știu tinerii ăștia bată-i vina să chinuiască inima unei femei și s-o înrobească iar ei sînt de fapt niște pîrliți care n-au după ce bea apă, mai săracii decît șobolanii pripășiți prin biserici. Dar pentru binele dumneavoastră trebuie să faceți căsătoria cu hîrca asta, pentru că are bani. N-o să trăiască el cît pămîntul! Desigur, nu-i ușor să ai alături un babalîc care-ți face greață cînd te uiți la el, dar crezi că moartea stă cu mîinile-n sîn? După căsătorie mai are el un contract cu moartea care-l așteaptă nerăbdătoare cu coasa la spinare.

Marianne: Frosine, nu e bine să dorești moartea cuiva. Eu nu doresc moartea nimănui pentru că aceste gînduri nu sînt lumești. Și apoi cine știe cîți ani bătuți pe muchie trebuie să aștept pînă moare. Moartea nu respectă planurile noastre, de aceea nu avem de unde să știm cînd o să moară.

Frosine: Nu mai glumiți astfel. Ce vorbe sînt astea, domnișoară? Nu vă căsătoriți cu el decît cu o condiție: să moară cît mai repede cu putință. Acest punct trebuie trecut în contractul de căsătorie și legalizat de notar. Altfel ar fi foarte nesimțit dacă n-ar muri-n trei luni. Uite-l că vine.

Marianne: ah, Frosine, mi se înmoaie picioarele. Doamne, ce arătare sinistră...

Scena 5

Harpagon, Frosine, Marianne

Harpagon: Nu vă supărați prea frumoasă copilă dacă apar în fața dumneavoastră cu ochelarii aceștia atârnați de nas. Nu pot însă altfel să mă bucur de nurii dumneavoastră frumoși. Aceste lunete înrămate vă fac atât de clară, mult mai clară decât în realitate, atât de mare, de impozantă și de strălucitoare, acest lucru nefiind posibil de văzut fără acești ochelari. Dacă stelele prețioase ale cerului sînt cercetate de către oamenii de știință și de astronomi cu telescoape măiestre, eu vă cercetez pe dumneavoastră cu aceste sticle fermecate prin care vă studiez ca pe o stea exotică a cerului orașului nostru. Dar ce spun eu a orașului, pot să spun chiar a întregii regiuni, chiar a țării. Frosine, nu spune nimic fata. Nu-i deloc încîntată că mă vede.

Frosine: Asta vine de la marea surpriză de a da ochii cu dumneavoastră. Asta a năucit-o complet. O să-și revină, nici o grijă.

Harpagon: (către Frosine) Are dreptate fata. (către Marianne) Uite că vine fiica mea inimioară scumpă, să-ți ureze bun sosît.

Scena 6

Elise, Harpagon, Marianne, Frosine

Marianne: Doream demult să vă fac o vizită, domnișoară Elise.

Elise: Și eu doream să vă fac o vizită, pentru că țineam neapărat să vă cunosc.

Harpagon: E mare, așa a vrut Dumnezeu, ce să-i faci? Bălăriile cresc nestingherit oriunde și oricum, chiar și prin noroaie.

Marianne: (către Frosine): Doamne cît este de hidos.

Frosine: Spune că vă găsește foarte manierat și grațios.

Harpagon: Mă onorați spunînd aceasta despre mine, copilă iubită.

Marianne:(încet) Doamne ce pocitanie. Începe să mi se facă frig.

Harpagon: De unde știați că sînt de aceiași părere cu dumneavoastră, copil frumos?

Marianne: Nu mai pot să-l suport.

Harpagon: Ei și acest tânăr dezordonat care vrea să vă-ntîmpine e fiul meu.

Marianne: (încet către Frosine) Frosine, acesta este tânărul despre care v-am vorbit.

Frosine: Ce întîmplare nemaipomenită.

Harpagon: Văd că vă mirați că am copii atît de mari. Pălămida asta crește peste tot. Dar o să scap de ei în curînd.

Scena 7

Cleante, Harpagon, Elise, Marianne, Frosine, Valere, Brindovaine.

Cleante: (către Mariane) Ca să fiu sincer, această întîmplare nefericită m-a luat prin surprindere. Tatăl meu abia astăzi mi-a vorbit despre planurile lui de căsătorie cu dumneavoastră.

Marianne: Și eu sînt la fel de uluită ca dumneavoastră. Nici eu nu sînt pregătită pentru această întîlnire.

Cleante: Cred că alegerea tatălui meu este într-un ceas bun, dar nu pentru mine, pentru că sînt nefericit că o să am o mamă vitregă mai tînăra decît mine. Este o plăcere și o onoare să vă cunosc, dar situația aceasta penibilă prin care destinul vă aduce aici ca viitoare mamă, nu-mi aduce nici o bucurie.

Harpagon: Hodoronc- tronc! Păzea de așa pasiune a unui fiu pentru mama lui. Fugi repede după popă, că văd că simți nevoia unei spovedanii de care noi nu sîntem deloc interesați să o auzim.

Marianne; Și eu sînt nefericită că vă voi fi mamă. Dacă aceste conveniențe de societate și situația tragică în care mă aflu nu m-ar presa, nu v-aș fi deloc cu plăcere mamă. Mai bine nu m-aș mai căsători niciodată decît să vă pricinuiesc atîta nefericire.

Harpagon: Are dreptate. Pentru un asemenea afront, un răspuns pe măsură. Acest prostănac nu face altceva decît să bată toată ziua caldăimul și să bage intrigi taților care vor să se-nsoare. La o parte, fluieră vînt. Iertați-l domnișoară că nu știe să vorbească.

Marianne; Vă asigur domnule Harpagon că nu mă simt deloc jignită. Sînt fericită pentru că mi-a spus adevărul. Este părerea lui personală, nu trebuie să-l judecați aspru doar pentru că spune ce simte.

Harpagon: Ce bună sînteți. Cum știți să iertați greșelile greșiților noștri. O să se mai deștepte el. Acum e tînăr și cam încuiat, nu se prinde deloc de ceva dar o să se mai maturizeze în gîndire cu timpul.

Cleante: nu, dragă tată, nu mă voi schimba niciodată. Domnișoară, trebuie să auziți și dumneavoastră asta: nu mă voi schimba pentru nimic în lume.

Harpagon: Ce mă calcă ăsta pe nervi! Ce mă scoate ăsta din sărite!

Cleante: Sau poate, doriți să vă mint, scumpă Marianne?

Harpagon: Mai ai mult de croncănit? Vrei să schimbi acest subiect incomod și-n doi

peri?

Cleante: Nu, nu doresc să schimb acest subiect. Numai dacă doriți dumneavoastră neapărat, neprețuită Marianne. Lăsați- mă să fiu purtătorul de cuvânt al tatălui meu. Ca înputernicit al lui, doresc să vă fac câteva declarații de dragoste. Nu mi-aș fi putut închipui că vreodată o să dea asemenea noroc peste mine acum la bătrînețe iar onoarea de a vă fi soț și iubit mă umplu de bucurie. Da domnișoară, sînt mîndru că voi poseda o asemenea comoară neprețuită de grație și de tandrețe.

Harpagon: Hei, hei fiule. Frînează-te te rog.

Cleante: Vă fac aceste declarații de dragoste în numele acestui tată, desigur. Sînt înputernicitul lui, vorbesc pentru el.

Harpagon: Ehe, asta le întrece pe toate! Am și eu limbă, nu am nevoie de avocat. Marș de aici canalie! Dă-te la o parte din fața mea am spus!

Frosine: cred că ar fi mai bine să plecăm. Mai venim noi pe aici, domnule Harpagon. O să discutăm altă dată.

Harpagon (către Brindovoi): Adu imediat trăsura. (către Marianne) Vă rof să mă scuzați dacă nu v-am oferit nici o băutură răcoritoare, iar acum dacă tot plecați...Voiam să vo ofer înainte de masă dar ne-am luat cu vorba și acest fiu netrebnic a...

Cleante: Tăticule, am aranjat eu totul pentru dumneata. Am cumpărat în contul dumatăle câteva coșuri cu portocale, lămîi dulci și praline.

Harpagon: (încet) Valere!

Valere: Cred că a înnebunit de-a binelea.

Cleante: Credeți dragă tată că ajung, sau să trimit curierul nostru să mai comande ceva la băcan sau la patiser? Domnișoarei nu cred că i-ar displace puțin suc de portocale proaspăt presate. Nu tată?

Marianne: Ah, nu era neapărată nevoie.

Cleante: Domnișoară dragă, cred că n-ați văzut vreodată un diamant mai frumos decît acesta pe care-l poartă tatăl meu pe deget.

Marianne: Da, e frumos. E roșu ca focul, are și rubine...

Cleante: (scoate cu forța inelul de pe degetul lui Harpagon și-l dăruiește inelul Mariannei)
Trebuie să-l vedeți mai aproape.

(Cleante face o plecăciune și oferă inelul Mariannei, în timp ce Harpagon de înroșește și fierbe mocnit). Tatăl meu vrea să vi-l dăruască. Nu-i așa tată?

Harpagon: Cine, eu?

Cleante: Nu-i așa tată că domnișoara are voie să-l păstreze?

Harpagon: (încet către fiul lui) Cum?

Cleante:(către Marianne) Nu mai întrebați nimic, nu mai spuneți nimic vă rog. Prin semne și prin această pantomimă elegantă el vrea să vă dăruiască inelul. Nu-l jigniți vă rog. Nu vedeți că vi-l dăruiește din tot sufletul?

Marianne: Mi-e imposibil totuși să-l primesc.

Cleante: (către Marianne) Nu-l refuzați, vă rog, altfel se îmbolnăvește de inimă rea.

Marianne: vă rog.

Cleante: El nu vrea să-l mai ia-napoi nici în ruptul capului.

Harpagon: (aparte) Dar-ar holera-n tine.

Cleante: Uitați-vă la el domnișoară. Nu vedeți că se face galben de supărare? Nu vedeți că se schimbă mereu la față de nefericit ce este, că vreți să-l refuzați permanent?

Harpagon (încet) O să mi-o plătești tu, nemernicule.

Cleante: Vă rog, nu-l duceți la disperare.

Harpagon (către Cleante, încet): Mișelule!

Cleante: Tăicuțule, nu-i vina mea. Eu încerc să fac tot posibilul ca să te ajut dar ea nu vrea să primească inelul. Și atunci, ce pot eu să fac dacă nu vrea?

Harpagon: Criminalule!

Cleante: A fost vina mea, domnișoară. Da, acum tata s-a supărat pe mine pentru că nu v-am adus suficiente argumente, ca să primiți minunatul său inel pe care vrea tin tot sufletul să vi-l facă cadou.

Harpagon: (încet dar din ce în ce mai amenințător) Pui de năpîrcă!

Cleante: O să-l îmbolnăviți și mai tare refuzându-l în continuare. Vă rog de aceea încă odată să nu-l mai refuzați. Vreți să-i aduceți prin aceasta o ofensă de moarte?

Frosine: Doamne, nu mai faceția atîtea mofturi. Păstrați inelul și gata. Nu-l refuzați pe domnul Harpagon care ține morțiș să vi-l ofere.

Marianne: (către Harpagon) Ca să nu vă cauzez neplăceri, voi păstra inelul. Dar voi găsi desigur o ocazie ca să vi-l înapoiez.

Scena 8

Harpagon. Marianne, Cleante. Valere, Brindovoine, Elise.

Brindovoine: Stăpîne, aici așteaptă cineva care vrea să vă vorbească.

Harpagon: Spune-i că nu sînt dispus să-l primesc astăzi. Să vină altă dată cînd am eu chef.

Brindovoine: Zice că vă aduce niște bani.

Harpagon: (către Marianne) Vă rog ă mă scuzați, vin imediat.

Scena 9

Elise, Harpagon, Marianne, Frosine, Cleante, Valere, Elise, La Merlouche.

La Merloche (vine în fugă și se ciocnește de Harpagon, care este aproape să cadă lîngă ușă) Stăpîne.

Harpagon: Morții măti, ești nebun, nu mă vezi orbule?

Cleante: Oh, dragă tată, v-ați lovit rău?

Harpagon: Acest bandit a aflat cu siguranță ceva despre clienții mei cu care fac afaceri și vrea neapărat să-mi bage mîna-n gît.

Valere (către Harpagon) Nu știu ce să mai spun, zău, așa ceva...

La Merlouche: Stăpîne, vă rog să mă scuzați. NU voiam să mă împiedic în fugă de dumneavoastră. V-am pus piedică dar nu v-am pus-o intenționat.

Harpagon: Ce cauți aici, tontule?

La Merlouche: Voiam să vă spun că bieții dumneavoastră cai și-au pierdut potcoavele pe drum.

Harpagon: Ei și ce-mi spui mie? Du-te la fierar. Sau poate vrei să-i potcovesc eu pe loc?

Cleante: Pînă vor fi potcoviți caii, iubit tătîc, o să mă plimb puțin cu domnișoara prin grădină și să-i ofer la umbră un suc de portocale.

Harpagon: Valere, te rog să cercetezi cazul și să fii cu ochii în patru. Să nu se bea tot sucul iar portocalele rămase să fie imediat împachetate și trimise băcanului înapoi.

Valere: Foarte bine.

Harpagon: (singur) Acest fiu de năpîrcă și-a băgat în cap să mă omoare. Bestie, o să-ți arăt eu ție.

Actul IV Scena 1

Cleante. Marianne, Elise, Frosine.

Cleante: Hai să facem cîțiva pași împreună. În grădină sîntem mai în siguranță, nu ne deranjează nimeni aici. Putem vorbi nestingheriți.

Elise: Da, domnișoară, acum știu și eu secretul fratelui meu, știu că este îndrăgostit de dumneavoastră. Știu ce înseamnă să ți se năruiască toate speranțele pentru că și eu sînt lovită de soartă ca și dumneavoastră.

Marianne: E o împăcare cu cerul draga mea. Cuvintele dumneavoastră mă alină. Vă rog să-mi țineți tovărășie, să ne putem confesa una alteia. Aș vrea să am o prietenă de suflet ca dumneavoastră.

Frosine: Nefericiților, de ce nu v-ați sfătuit voi de la început cu mine? Dacă aș fi știut despre ce este vorba cu adevărat că n-aș fi lăsat eu să meargă treburile atît de departe.

Cleante: Acum este prea tîrziu. Nenorocul a făcut să nu-i fim favorizați. De ce vă închideți în voi, prea frumoasă Marianne?

Marianne: Acum nu mai este nimic de spus nu mai este nimic de făcut. Nu pot decît să mă resemnez și să mă închid în mine. Sînt sortită unui om bătrîn, tatăl dumneavoastră și prin urmare inima mea nu mai este liberă. Ce doriți să vă mai spun?

Cleante: Nu mai aveți nici măcar un pic de compasiune pentru mine? Nu mă puteți măcar ierta?

Marianne: Ce-ar mai fi de spus? Dumneavoastră nu puteți să simțiți ca mine. Faceți o ordine a întîmplărilor din ultima vreme și judecați singur cine a greșit, unde a greșit, pentru că eu nu pot să hotărăsc nimic în situația în care mă aflu.

Cleante: Oh. Vorbiți depre mîndrie, despre prejudecată și despre onoare. Am voie să vă întreb de ce căutați neapărat un rang înalt în societate și acceptați orice condiții pentru asta? De dragul de a fi bogată?

Marianne: Credeți că eu pot decide singură? Mă gîndesc la obligațiile familiare pe care le am, la cele de societate și de ce nu, la boala mamei mele. Am fost crescută în sărăcie și cu mult greu de o mamă care s-a jertfit pentru mine și pe care trebuie să

o ascult. Judecați singur și încercați să o convingeți dumneavoastră pe mama mea că nu domnul Harpagon, tatăl dumneavoastră trebuie să-mi fie mire. Vă dau cuvântul meu, puteți să-i spuneți ce doriți, pentru că vă iubesc și aș face totul pentru dumneavoastră. Dar nu vreau să-mi necăjesc mama săracă și bolnavă.

Cleonte: Ah, Frosine, dragă Frosine, nu ne poate ajuta inteligența ta la nimic?

Frosine: Credeți că mai era nevoie să mai întrebați asta? Aș vrea să vă ajut din tot sufletul domnule Cleante. Nu am o inimă din fier, întotdeauna am ajutat îndrăgostiți disperați și oameni prizonieri de soartă. Să vedem însă ce-am putea face.

Cleante: Te rugăm: găsește tu o soluție rapidă.

Marianne: Fă ceva pentru noi, dacă poți.

Elise: Scornește tu ceva, ca să rupem legăturile acestor căsătorii forțate.

Frosine: Nu-i deloc o bagatelă ceea ce-mi cereți. (către Marianne) Poate o convingem pe mama dumneavoastră întâi ca să dea consimțământul căsătoriei pentru fiu, nu pentru tatăl acestuia. (către Cleante) Dar cea mai mare greutate este că tatăl dumneavoastră este tatăl dumneavoastră și știți bine ce tată este.

Cleante: Și asta-i foarte clar.

Frosine: Cred că niciodată nu v-ar ierta că i-ați întins o cursă ca să vă bateți joc de el și să vă căsătoriți cu femeia pe care a pus și el ochii. Trebuie să-l facem să renunțe singur la această idee, să-l facem să renunțe singur la această înșurătoare.

Cleante: Aveți dreptate, dar cum?

Frosine: Bineînțeles că am dreptate, și eu știu acest lucru chiar mai bine decât dumneavoastră. Dar la dracu, trebuie să găsim o soluție. Stați! Chiar asta cred că ar fi soluția! O să-i scriu unei cochete care mi-e prietenă o scrisoare și care să joace un rol în această căsătorie silită.

I-aș spune tatălui dumneavoastră că doamna în cauză-l iubește și că-i aduce nestingherită și nesilită de nimeni 1000 de franci pentru care vrea să-i devină pe loc nevastă. Și încă ceva. O să-i spun că această doamnă vrea să-i lase lui toată averea. Cred că o asemenea poveste l-ar captiva pentru că știu că iubește mai mult banii decât orice pe lumea asta. Poate reușim să-l prindem în cursă.

Cleante: Da, asta ar fi o lucrare ca la carte.

Frosine: Lăsați-mă pe mine să lucrez pentru asta. M-am gîdit deja la o damă pe care o cunosc demult și care joacă admirabil astfel de roluri.

Cleante: Vă asigur Frosine că vă vom fi recunoscători pînă la moarte. Numai să vă reușească acest plan. Încercați tot dumneavoastră să o convingeți pe mama Mariannei, pentru că duneavoastră aveți o mare putere de influență asupra oamenilor. Vă rugăm să faceți tot posibilul ca să ne ajutați. Nu vă certați cu tatăl

meu, ca să nu piedem bățalia.

Marianne. Voi începe și eu să o conving pe mama.

Scena 2

Cleante. Marianne, Elise, Frosine, Harpagon.

Harpagon: Văd că fiul meu sărută mama viitoareii mame vitrege. Oare ce-o fi cu el, o fi bolnav? Sau poate o fi pus iar ceva la cale fără să știu?

Elise: Tatăl nostru vine.

Harpagon: Hai că e gata caleașca. Și caii au fost potcoviți așa că puteți pleca dacă doriți.

Cleante: Aș vrea să merg și eu cu dumnealor să le însoțesc pînă acasă.

Harpagon: Ah, nu, nu. Tu rămîi aici fiule. Lasă că găsesc ele drumul și fără tine că n-au orbul găinilor. Gata, vreau să vorbesc cu tine între patru ochi.

Scena 3

Harpagon, Cleante .

Harpagon: Bine fiule, acum după ce ai văzut-o pe viitoarea ta mamă trebuie să te întreb ce părere ai despre ea: ce crezi tu ?

Cleante: Păi ce părere să am?

Harpagon: Cum arată, dacă-i frumoasă, dacă-i educată...

Cleante: Așa și așa.

Harpagon: Cum adică ? Spune-mi sincer.

Cleante: Trebuie să-ți răspund sincer că nu corespunde așteptărilor mele. E o fată cochetă, rece, frumusețea ei este banală iar cît privește înțelepciunea să nu mai vorbim. Asta nu

înseamnă că aş avea ceva împotriva ei. Dacă o să-mi fie mamă vitregă, să-mi fie, ce pot eu să-i fac?

Harpagon: Dar ce i-ai şoptit tu ei mai devreme acolo în grădină, în timp ce sorbeaţi cu atîta poftă din acel suc de portocale care parcă nu vă mai ajungea de-aţi fi vrut să beţi toată damigeana...

Cleante: Da, i-am făcut cîteva complimente în numele tău, fireşte.

Harpagon: Deci nu simţi nimic pentru ea, cum ar simţi un bărbat.

Cleante: Eu? Doamne ferește-

Harpagon: Ce rău mă muștră conștiința pentru că tocmai mi-am schimbat planurile. Am văzut că tu ca tânăr te-ai potrivi mult mai bine cu ea. De aceea vreau să-mi iau cuvîntul înapoi și să ți-o dau ție.

Cleante: Mie?

Harpagon: Da, ție.

Cleante: De nevastă?

Harpagon: Da, de nevastă.

Cleante: De fapt nu trebuie să vă sinchisiți de sentimentele mele. Însurați-mă cu ea cu de-a sila pentru că știți că nu vă ies din cuvînt. O iau și gata.

Harpagon: Cine? Eu să te forțez? Nu fiule. Nu vreau să te forțez. Sînt mult prea înțelept și înțeleg ce înseamnă o căsătorie cu forța. Cum te-aș putea eu forța să iei de nevastă o femeie pentru care nu simți nimic?

Cleante: Te rog tată, pedepsește- mă cu această căsătorie pentru că sînt vinovat. Vreau să fiu chinuit.

Harpagon: Nu, o căsătorie nu poate funcționa decît dacă există dragoste și simpatie de ambele părți. Dacă nu o iubești nu am nici un motiv să ți-o dau de nevastă.

Cleante: Poate o să-mi treacă și o să mă schimb. Chiar tu spuneai odată că o căsătorie este fructul iubirii iar eu nu cunosc încă acest fruct.

Harpagon: nu, nu-mi place ca fiul meu să se căsătorească din interes. Dacă ai fi iubit-o ți-aș fi dat-o imediat, dar cîtă vreme o urăști...

M-am răzgîndit așa că mă căsătoresc tot eu cu ea. Cleante:

Cleante: Tată, dacă mă provoci, trebuie să-mi deschid inima. O iubesc cu adevărat, tată. Am iubit-o din prima clipă, de cînd am văzut-o. De aceea te rog să mi-o dai de soție. Nu ți-am mărturisit niciodată că o iubesc pentru că știam că nu o să fii de acord cu această iubire. Dar acum...

Harpagon: Ai văzut-o înainte deci...

Cleante: Da, stimate tată.

Harpagon: Des?

Cleante: Da, destul de des într-un timp atît de scurt.

Harpagon: Iar ea---te-a privit cu ochi buni?

Cleante: Da, nu știa că sînt fiul dumitale, de aceea a fost atît de surprinsă astăzi.

Harpagon: I-ai mărturisit sentimentele tale și i-ai spus că dorești să o ceri în căsătorie?

Cleante: Sigur că da- Chiar și mama ei a văzut asta.

Harpagon: Și era sigură că vrei să o pețești pe fiică-sa?

Cleante: Da, cre dcă da.

Harpagon: Dar ea, a consimțit sentimentelor tale?

Cleante: Oh, tată, dar ea mă iubește chiar!

Harpagon: (încet) Bine. Asta voiam să aflu de la tine. Acest fiu fățarnic a complotat tot timpul împotriva mea. (tare) Ascultă fiulețule, acum că mi-ai povestit totul poți liniștit să tragi linie peste toate planurile tale și să nu te mai gîndești la fata care de fapt mă vrea pe mine. Mi bine gîndeștete la viitoarea ta soție, la văduva onorabilă cu care vreau să te căsătoresc creștinește, care să te țină din scurt, ca să intri și tu în rîndul lumii.

Cleante: Mă trageți de limbă, vă jucați cu viața și cu viitorul meu? Nu voi renunța niciodată la iubirea mea pentru Marianne, chiar împotriva voinței dumneavoastră sau a mamei ei. Dacă va fi nevoie, vo găsi destule mijloce împotriva dumneavoastră.

Harpagon: Hei derbedeule, vrei să mi te pui de-a curmezișul?

Cleante: Da pentru că am drepturi mai vechi. Eu am cunoscut-o întîi.

Harpagon: Sînt tatăl tău și-mi datorezi respect.

Cleante: În astfel de lucruri copiii nu sînt obligați să-și mai asculte părinții, mai ales cînd aceștia le fură viitorul.

Harpagon: O să te snopesc în bătaie cu bîta asta. Acum o să te învăț ce-i respectul față de un părinte.

Cleante: Nu mi-e teamă de amenințările dumitale.

Harpagon: O să renunți la Marianne.

Cleante: Niciodată.

Harpagon: Dă-mi bastonul înapoi, mîrșavule! Lasă că-ți arăt eu cine este stăpînul acestei case.

Scena 4

Jupînul Jacques, Harpagon, Cleante.

Jacques: Hei, hei, hei domnilor, ce înseamnă toate astea?

Cleante: Sînteți de rîsul lumii.

Jacques: (către Cleantes) Potoliți-vă pentru numele lui Dumnezeu.

Harpagon: Nu ridică tonul la mine, nerușinate!

Jacques: Scuzați-mă.

Cleante: Lasă că nu o să vă bat, mă joc numai cu bîta asta în jurul dumneavoastră.

Jacques: (către Cleante) Vreți să vă loviți tatăl?

Harpagon: Pun eu mîna pe tine, mișelule.

Jacques: (către Harpagon) Vreți să vă păruți fiul? Mai bine răzbunați-vă pe mine decît să ridicați toată casa-n picioare.

Harpagon: Trebuie să judeci acest caz între mine și fiul meu, să ne spui care dintre noi are dreptate.

Jacques: Dacă doriți, o fac și pe asta. (către Cleante) Dați-vă puțin la o parte.

Harpagon: Iubesc o fată și vreau să mă căsătoresc cu ea iar acest fiu blestemat are obrăznicia să se îndrăgostească și el de ea chiar dacă i-am poruncit să nu o facă.

Jacques: Este nedrept. Aveți dreptate.

Harpagon: Nu este nedrept ca un fiu să primească din partea tatălui lui concurență și să se ia la hartă? Fiul ar trebui în acest caz să fie bucuros că tatăl lui vrea să se-nsoare. Fiul meu trebuie să înțeleagă că nu există decît o femeie și această femeie nu poate fi tăiată-n două, de aceea mi se cuvine mie pentru că sînt cel mai în vîrstă și cu drepturi ca tată.

Jacques: Așa este. Lăsați-mă să vorbesc cu el. (merge în cealaltă parte a scenei ca să vorbească cu Cleante)

Cleante: Dacă el se bazează pe judecata ta, poftim: o să-ți povestesc de ce ne-am certat.

Jacques: E o mare onoare pentru mine să aflu, domnule Cleante.

Cleante: M-am îndrăgostit de o tânără apropiată de vârsta mea și tocmai voiam să ne

căsătorim. Și ea este îndrăgostită de mine, dar nenorocul face ca să fi văzut-o bătrînul, taică-meu și să se îndrăgostească și el de ea și să o ceară în căsătorie dar nu pentru mine ci pentru el. Tata ne distruge dragostea și vrea să se căsătorească el cu o fată mai tînăra chiar decăt mine.

Jacques: Aveți dreptate, cu siguranță.

Cleante: Nu i-ar fi rușine să se mai gîndească la căsătorie la vîrsta asta și pe de-asupra cu logodnica fiului său? Un bătrîn vrea să iubească o copilă nevinovată și fără apărare?

Jacques: Aveși dreptate, se face iar de rîsul lumii ca pînă acuma. Lăsați-mă să-i vorbesc vă rog. (se îndreaptă către Harpagon): Fiul dumneavoastră și-a venit în fire. Dar vrea să se însoare cu fata cu care s-a logodit și care zice că-i de vîrsta lui.

Harpagon: Jupîne Jacques vreau fata pentru mine, nu pentru el.

Jacques: Atunci trebuie să mai vorbesc încă odată cu el (merge spre Cleante) Tatăl dumneavoastră a spus că s-a supărat pe dumneavoastră numai pentru că nu ați fost politicos cu el, nu din alte motive.

Cleante: Spune-i că numai eu voi merge cu Marianne în fața altarului și numeni altcineva. Voi lupta dacă va fi nevoie cu toată lumea pentru asta, nu numai cu el dacă va fi nevoie.

Jacques: (către Harpagon) Bine. Fiul dumneavoastră a renunțat la pretențiile sale și vrea să uite povestea, numai să nu-i mai purtați ranchiună.

Harpagon: Bravo, acum merge totul ca pe roate.

Jacques: Am terminat judecata domnule Cleante, trebuie să vă declarați mulțumiți cu judecata mea.

Cleante: Slavă domnului!

Jacques: Domnilor am încheiat audiența.

Cleante: O să-ți fiu recunoscător, maitre Jacques.

Jacques: Ah, n-a fost nici o osteneală.

Harpagon: Mi-ai făcut un mare hatîr Jacques, de aceea meriţi cu prisosinţă un bacşiş. (se caută prin buzunare şi scoate o batistă în care-şi suflă cu zgomot, nasul). Acum du-te! O să te răsplătesc într-o zi pentru acest serviciu.

Scena 5

Cleante, Harpagon

Cleante: Vă răg să mă iertați prea cinstite tată pentru afrontul adus.

Harpagon: Nu face nimic.

Cleante: Regret nespuse că voiam să vă lovesc cu bâta. De fapt, voiam doar să vă sperii.

Harpagon: Mă bucur că ți-a venit mintea la cap.

Cleante: Sînteți atît de bun ca să mă iertați?

Harpagon: Toți tații greșesc cîteodată și uită repede greșelile copiilor lor.

Cleante: chiar doriți să uitați totul?

Harpagon: Numai faptul că ai devenit din nou respectos și bun mă fac din nou bucuros.

Cleante: Tată drag, nu-ți voi mai ieși din cuvînt. Nu voi mai pretinde niciodată ceva de la tine. Singurul lucru este această iubire nețărmurită și-ți mulțumesc că mi-o dai pe Marianne de nevastă.

Harpagon: Cum?

Cleante: Spuneam că sînt foarte fericit pentru Marianne.

Harpagon: cine ți-a spus ție că ți-aș da-o ție?

Cleante: Dumneata, tată.

Harpagon: Eu? Care eu?

Cleante: Dumneavoastră în persoană.

Harpagon: Păi n-ai renunțat tu chiar acum la ea și mi-ai trimis vorbă prin jupînul Jacques?

Cleante: Cum aș putea renunța vreodată la ea?

Harpagon: Pentru că trebuie și pentru că așa ai zis.

Cleante: Nici nu vreau să aud.

Harpagon: N-ai zis tu că o să fii un fiu ascultător?

Cleante: Nu cu un tată care promite ceva și nu-și respectă cuvântul de onoare.

Harpagon: Deci așa măscăriciule, mă provoci din nou?

Cleante: Nu renunț la ea nici în ruptul capului. Uite-așa!

Harpagon: Așteaptă numai, banditule.

Cleante: Faceți ce vreți, eu plec.

Harpagon: Nu mai vreau să te întâlnești cu ea.

Cleante: Mă rog, asta să o crezi dumneata.

Harpagon: O să te dezmoștenesc.

Cleante: Ei, și?

Harpagon: Din această clipă nu mai ești fiul meu.

Cleante: Mă rog.

Harpagon: nu te mai recunosc nici ca rudă de gradul doi.

Cleante: Chiar vă rog să faceți ceea ce vă place.

Harpagon: O să te blestem.

Cleante: Fie. N-am nevoie de ele și nici nu-mi este frică de ele.

Scena 6

La Fleche, Cleante

La Fleche: (vine din grădină cu o lădiță în brațe) Domnule, bine că vă întâlnesc la timp.

Cleante: Ce este?

La Fleche: Veniți repede aici pînă nu ne vede cineva.

Cleante: De ce?

La Fleche: Pentru că am aici exaxt ceea ce vă trebuie.

Cleante: Cu anume, spune odată.

La Fleche: Am scîrmat toată dimineața ca să dau de caseta asta. Ce Dumnezeu, nu vedeți?

Cleante: Aha, asta era.

La Fleche: Am găsit comoara tatălui, dumneacastră, bucurați-vă!

Cleante: cum naiba ai făcut? Unde-ai găsit-o?

La Fleche: O să aflați la timp. Dar acum trebuie să fugim cât ne țin picioarele. Parcă-l aud cum strigă prin grădină.

Scena 7

Haropagon.

Haroagon, singur, răcnește prin grădină cu mâinile ridicate și aleargă de colo colo cu pălăria-n mână.

Hoții! Hoții! Criminalilor! Bandiților! Doamne, pedepsește-i! Cer dreptate! Sînt pierdut. M-au ucis. Mi-au răsucit gîtul la spate. Mi-au furat banii. Cine- ar fi putut să-i fure? Unde ești hoțule? Unde-i el? Unde nu este el? Unde se ascunde mitocanul și criminalul? Cum aș putea să dau de el? Unde să-l dibuiesc? Încotro să fug? Cine-i acolo? Nu cumva-i aici? Poate că-i dincolo. Stai! (se prinde singur de mînă și se trage de degete) Dă-mi banii înapoi, banditul! Ah, eu sînt. Mi se întunecă vederea. Simt că- nebunesc. Nu știu cine sînt. Cine sînt eu și cine eram? Ah, bănișori iubiți...prieteni dragi, prieteni de-o viață, neprețuiți și sinceri, concubini minunați...Nu mai știu ce fac. Ah, bănișori ai iubirii, tovarăși de nădejde. De cînd mi-ați fost furați nu mai pot să trăiesc, mă simt singur și părăsit. Sînt pierdut. Ajutorul meu, speranța mea, prieteni de-o viață! Sînt pierdut! S-a terminat cu mine. Nu mai am pe nimeni pe lumea asta. Nu mai pot trăi nici măcar un minutel fără voi. Gata, mă duc, mă prăpădesc, nu mai sînt, mor am murit, sînt deja mort, am murit și m-au îngropat. N-ar vrea poate un om drăguț să mă dezgroape, să mă învie și să- mi dea banii înapoi, sau măcar să-mi spună cine-i hoțul? Ce? Ce spuneți voi acolo? A, e cineva aici? Cum adică nu-i nimeni? Bandiților! Care-i banda care a comis furtușagul? Și toate astea numai din cauza lepădăturii de fiu- meu. M-am certat cu el și n-am stat suficient de veghe cu ochii spre grădină. Trebuie să fug, ca să anunț toate tribunalele, să-mi pun sub tortură familia, servitorii, rudele, vecinii, orășenii, la moarte cu toții infamilor! Cine sînt acești oameni care mă privesc zîmbind zeflemitor? Nu cumva mi-ați furat tocmai voi bănișorii bandiților? Ia uite la ei. La moarte cu voi. Sînteți cu toții vinovați de la cel mai mic pînă la cel mai mare trebuie să-mi dați socoteală. Hei! Ce vorbiți voi acolo pe șoptite? Știți cumva ceva despre cel care m-a jefuit? Ce este atîta zgomot acolo? Te pomenești că mi-au prins hoțul. Hei, vreau să știu dacă ați pus mîna pe tîlhar! Trebuie să dați sfoară în țară, să mi-l aduceți legat și cu o piatră de gît. Te pomenești că toți sînt complicii hoțului. Vă uitați la mine și zîmbiți? Cred că și-au împărțit banii mei între ei. Repede comisari, repede judecători, veniți la mine cu toții oameni de ordine și de încredere, executori, avocați, notari, paznici, repede la mine voi călăi, inchizitori, să-l căutăm împreună pe hoț. Vreau să cercetați tot orașul, să căutați din casă în casă, să faceți percheziții, la spînzurătoare cu toți, mișeilor! Iar dacă nu găsiți pe nimeni spînzurați-vă și voi și apoi mă spînzur și eu de o cracă.

Scena 1

Harpagon, un comisar, un grefier.

Comisarul: vă rog, domnule Harpagon, lăsați-mă pe mine, că știu ce-am de făcut. Nu mă învâțați dumneavoastră meserie. Credeți că nu m-am mai confruntat cu astfel de cazuri, domnul meu și veniți să-mi dați mie lecții cum să-mi fac meseria? Ca să pot cerceta cazul dumneavoastră trebuie să știu exact ce fel de lucruri vi s-au furat, dacă erau în saci, în cutii...

Harpagon: Toate autoritățile din armată, din poliție, toate comisariatele și primăriile trebuie să-mi caute lădița. Dacă refuzați să-mi dați banii înapoi o să vă dau în judecată și o să dau în judecată și judecătorii care nu-și fac treaba cum trebuie.

Comisarul: Domnule, trebuie să începem întâi cu descrierea faptelor apoi cu cercetarea cazului. Câți bani ziceați că aveați în cutia aceea?

Harpagon: Zece mii de taleri numărați bănuț cu bănuț.

Comisarul: Zece mii de taleri?

Harpagon: Da, zece mii în cap.

Comisarul: Da, un furt însemnat, așa este.

Harpagon: Pentru acest furt cer pedeapsa capitală. Tortura este prea miloasă pentru așa ceva: la spânzurătoare cu toți, sau să-i îngropați de vii. Nici duhul sfânt săracul nu și-ar găsi liniștea dacă i s-ar fura ceva în cer. Și el ar cere să i se răzbune liniștea cerească furată de hoții de duh sfânt.

Comisarul: Și ce fel de monezi aveați mă rog în cutie?

Harpagon: Ah, franci lucitori, louisdorei gingași și ducați durdulii.

Comisarul: Bănuiți pe cineva?

Harpagon: Da, pe toată lumea și vă somez m imediat să arestați tot orașul și să faceți percheziție din casă-n casă.

Comisarul: V-aș sfătui să nu vă dați drept sperietoarea orașului domnule! Hai să căutăm mai întâi dovezile iar acest lucru trebuie să-l facem ușor și cu tact. De ce să speriem toată lumea, domnule Harpagon? O să facem tot posibilul să vă ajut să găsiți banii dar dați-mi puțin timp.

Scena 2.

Maitre Jacques, Harpagon, comisarul, un grefier.

Jacques: (vorbește tare în spatele scenei) ridicăți-l pînă-n tavan. Apoi răsucești-l pe burtă, spintecați-l și lăsați-l atârnat pînă i se scurge tot sîngele. După aceea mai înjunghiați-l odată în gît și aruncați peste el cîteva găleți de apă.

Harpagon: Pe cine, pe hoțul meu?

Jacques: Vorbeam despre un purcel, domnule. Domnul Valere mi l-a trimis, că a fost pînă la obor ca să tîrguiască iar acum vreau să-l pregătesc cu măiestrie după metoda mea.

Harpagon: Ah, nu mă interesează acum astfel de prostii. Domnul acesta este comisar și ar vrea să-ți pună cîteva întrebări.

Comisarul: Nu te speria prietene, nu doresc să-ți fac frică. Doresc să întreprind niște cercetări polițienești și te rog pe dumneata să mă ajuți.

Jacques: Aha. L-ați invitat și pe domnul la cină?

Comisarul: Vă rog să nu vă sfiiți și să ne spuneți totul în fața stăpînului dumneavoastră.

Jacques: Stăpîne drag, cum aș putea să vă ascund ceva? Eu încerc să vă gospodăresc mereu cît mai economic cu putință.

Harpagon: De asta nici nu mă îndoiesc.

Jacques: Dacă nu m-aș fi gîndit cu duioșie la dumneavoastră nu l-aș fi convins pe maestrul de ceremonii să-mi mai dea niște bani ca să organizez ceva frumos astă seară.

Harpagon: Iară bani? Nemernicule, noi nu vorbim acum despre masa de astă seară ci despre banii care mi-au fost furati.

Jacques: V-au furat banii?

Harpagon: Da, burtă verde mi i-au furat și o să te spînzur și pe tine împreună cu acești netrebnici de hoți pentru că le ești complice și-mi ascunzi adevărul.

Comisarul: Dumnezeu mare, nu vă năpustiți astfel, domnule Harpagon! Eu văd că acest om este sincer. El nu vrea să vă facă rău, el vrea mai bine să vă ajute să-l găsiți pe hoț decît să intre la închisoare. Dragă prietene, trebuie să ne ajutați. Dacă faceți asta primiți o recompensă de la stăpînul dumneavoastră. Eu cred că ați auzit sigur ceva despre jaf, deci vă rugăm să ne dați cîteva indicii.

Jacques: (încet) Asta ar fi cea mai potrivită ocazie ca să mă răzbun pe maestrul de ceremonii care mă tachinează toată ziua și-mi mănîncă sufletul. Lasă că-i arunc eu găina peste gard, o să-i iasă pe urechi ciomăgeala de ieri.

Harpagon: Ce mormăi acolo?

Comisarul. Lăsați-l să plece. Nu facem nimic cu el. Cred că a mărturisit tot ce știa. Vă spun eu din proprie experiență că acest soi de om este sincer.

Jacques: Stăpîne, eu tocmai voiam să vă spun că l-am văzut pe maestrul de ceremonii cu ceva sub braț. Mai mult ca sigur că el e hoțul.

Harpagon: La Valere?

Jacques: Da.

Harpagon: Tocmai prietenul cel mai de nădejde de pe această lume?

Jacques: Da. Cred din proprie convingere că el este hoțul.

Harpagon: Și de ce crezi tu asta?

Jacques: De ce?

Harpagon: Da.

Jacques: Cred aceasta pentru că așa cred.

Comisarul: Trebuie să ne dați anumite indicii. Ce dovezi aveți împotriva lui?

Harpagon: Ai văzut cumva locul unde mi-am ascuns banii?

Jacques: Cum să nu. Unde vă ascundeți banii de obicei?

Harpagon: În grădină.

Jacques: Exact. Acolo l-am văzut pe maestrul de ceremonii tropăind zilele trecute. În ce erau ascunși banii?

Harpagon: Într-o lădiță.

Jacques: Asta era! L-am văzut cu o lădiță în brațe.

Harpagon: Cum arăta lădița? Vreau să aflu imediat!

Jacques: Cum arăta?

Harpagon: Da.

Jacques: Arăta ca o... lădiță.

Comisarul: Asta se înțelege dar descri-o măcar puțin, ca să ne convingem dacă era lădița cu pricina. Cum arăta?

Jacques: Era o lădiță destul de mare.

Harpagon: A mea nu era așa de mare.

Jacques: Da, nu era nici mare nici mică, era axact atît de mare încît să încapă toți banii care trebuiau să fie înăuntru.

Comisarul: Și ce culoare avea lădița?

Jacques: Ce culoare?

Harpagon: Da, ce culoare avea lădița mea?

Jacques: Ce culoare avea? Avea o culoare anume așa cum trebuie să aibă orice lădiță. Avea culoarea ei personală, ei da, o culoare ca oricare alta. M-ați putea ajuta puțin, ca să o pot descrie mai ușor?

Harpagon: Cum?

Jacques: Era cumva roșie?

Harpagon: Nu, a mea era gri.

Jacques: Aha, exact așa. Era gri-roșiatică. Asta voiam să spun și-mi tot stătea pe limbă și nu puteam să rostesc...gri roșcat era tonul ei autentic.

Harpagon:Fără îndoială, asta e sigur. Scrieți domnule grefier, scrieți mai repede cuvînt cu cuvînt, să nu se piardă o silabă că e jale. Doamne, nu mă mai pot încrede în nimeni. În aceste condiții mi-e imposibil să mă mai încred în cineva pe lumea asta. Pe la toate colțurile mișună hoții de buzunare.

Jacques: (către Harpagon) Vă rog stăpîne să nu mă trădați.

Scena 3.

Valere, comisarul, grefierul, Maitre Jacques

Harpagon: Vino și recunoaște-ți vina, criminal abominabil. Recunoaște că ai săvîrșit cea mai mare crimă dintre toate crimele care s-au putut săvîrși vreodată.

Valere: Domnule, ce poftiți de la mine?

Harpagon: Trădător fără pereche, hingherule! Recunoaște-ți măcar în public ticăloșia.

Valere: Despre ce ticăloșie vorbiți, domnul meu.

Harpagon: Despre ce ticăloșie să vorbesc maimuțoiule, om fără onoare. Dar acum nu te mai poți ascunde după degete că te-am dibuit! Tîlhar fără inimă, saltimbanc de circ ce ești! Mi s-a povestit totul fir a păr despre tine. Ai profitat de bunătatea mea de banii și de onoarea mea. Mi-ai pătat onoarea m-ai făcut de rîsul lumii, m-ai jefuit ca-n codru, mi-ai furat ce-am mai sfînt.

Valere: Bine domnule Harpagon, voi fi sincer cu dumneavoastră. V-am ascuns niște secrete este adevărat dar pentru numele lui Dumnezeu, nu am săvârșit crime.

Jacques: (aparte) Ia te uită. L-am ghicit fără voia mea că-i făptașul.

Valere: Mi-am permis să păstrez anumite rezerve, să țin un secret scump în suflet așteptând dintr-un moment în altul să găsesc ocazia potrivită ca să vi-l mărturisesc. Dar acum, dacă știți totul nu pot să tac mai departe. Nu doresc să vă atrag mînia. Ascultați-mă vă rog, o să vă explic.

Harpagon: Ce vrei să-mi mai explici pezevenghiule? Bandit fără caracter.

Valere: Domnule, nu merit aceste injurii grosolane. Știu că am greșit dar nu sînt un infam. Greșeala este omenească și trebuie iertată.

Harpagon: Cum? Ai impertinența să-mi ceri iertare după tot ce mi-ai făcut? Pentru hoție și trădare?

Valere: Vă rog, nu vă ieșiți așa din fire! Dacă m-ați fi ascultat nu v-ați fi zburlit așa. Nu mai fiți atît de acru domnule, că nu v-am făcut un rău atît de mare.

Harpagon: Ei, gata, nu mai vreau să te ascult, spărgător de case și tâlhar de drumul mare. Mi-ai pătat sîngele sacru care acum mi se urcă la cap de furie.

Valere: Sîngele dumneavoastră sacru nu este în mîini rele domnule. Nu sînt omul care să profite mișelește de cinstea cuiva și să păteze o reputație scumpă. Nu s-a întîmplat nimic, o să repar eu lucrurile o să vedeți.

Harpagon: Și eu vreau asta și te rog să-mi dai imediat ce mi-ai luat înapoi!

Valere: Onoarea dumneavoastră nu a fost pătată domnule, nu v-am vătămat comoara.

Harpagon: Atunci de ce ai făcut asta, dacă n-ai vrut să o atingi? De ce ai săvârșit o faptă atît de mîrșavă?

Valere: Și mai întrebați de ce!?

Harpagon: Desigur că te întreb, de ce.

Valere: Iubirea domnule, ea m-a îndemnat să fac asta.

Harpagon: Iubirea?

Valere: Da.

Harpagon: Ce iubire frumoasă, iubirea pentru Iudovicii mei?

Valere: Nu stimate domn. Nu bogăția dumneavoastră m-a tulburat ci acea minunată

comoară pe care vă rog să mi-o dăruiti! O voi iubi-o pînă la sfîrșitul zilelor mele. În rest, nu cer nimic de la dumneavoastră.

Harpagon: Nu, la dracu, nu-ți las nimic. Ia uite la el nerușinatul, nu vrea să dea înapoi ce-a furat.

Valere: Numiți acest lucru un delict?

Harpagon: Da. Este furt din avutul obștesc și din avutul personal. O comoară, atît de neprețuită, atît de dragă....

Valere: Este o comoară, aveți dreptate să o numiți așa și sînt sigur că este tot ceea ce aveți mai scump și mai sfînt pe lume dar nu o pierdeți domnule dacă mi-o încredințați mie. Vă promit solemn că o să am grijă de ea ca de ochii din cap. Îngenunchez în fața dumneavoastră, vă rog, dăruiti-mi această comoară, lăsați-mă să mă bucur de ea toată viața, dați-mi o șansă! Nu ne puneți bețe-n roate, vă implor!

Harpagon: Asta nu se va întîmpla în vecii vecilor și basta! Ce înseamnă astfel de schimonoseli?

Valere: Ne-am jurat unul altuia credință pe vecie domnule și numai moartea ne va mai despărți de azi înainte.

Harpagon: Ia te uită ce jurăminte deșucheate face. Ce pasiuni aiurite răbufnesc din el!

Valere: Da domnule, ne-am logodit, așa să știți și nu ne mai puteți face nimic. Ne-am jurat dragoste și credință reciprocă pe vecie.

Harpagon: Nu ți-o las ție nici măcar dacă te văd crăpînd. Să-mi dai comoara imediat.

Valere: Numai moartea ne va despărți!

Harpagon: Ești posedat de diavol dacă juri credință veșnică banilor mei!

Valere: V-am mai spus că numai ea este comoara mea, banii dumneavoastră nu mă interesează. Sînt un băiat cuviincios, nu am fost niciodată un materialist fără scrupule. Vă jur că o voi ocroti, că micuța dumneavoastră comoară o să fie și la mine la fel de bine prețuită și îngrijită. O să am grijă de ea, o să mă jertfesc din dragoste pentru ea.

Harpagon: Lasă, lasă că ştim şi noi ce înseamnă materialismul şi iubirea pentru bani. O să apelez la pedeapsa maximă şi o să cer să te spînzure, canalie.

Valere: Oh, sînt pregătit pentru orice tortură, chiar şi pentru moarte pentru ea. Dacă vreţi să vă răzbunaţi pe mine, nu-i faceţi ei nici un rău, că ea nu-i vinovată ci numai eu. Iau totul asupra mea. Fiica dumneavoastră este pură, nevinovată, lăsaţi-o să-şi

aleagă singură destinul, eliberați-o de tirania dumneavoastră de tată hapsîn.

Harpagon: Hei, ia vezi tu ca acum mergi chiar prea departe. O bagi și pe fiică mea în banda spărgătorilor și a tâlharilor? Doresc să-mi primesc imediat bunul înapoi și să-mi răspunzi de ce mi-ai răpit-o...

Valere: N-am răpit-o domnule, e încă aici.

Harpagon: (aparte) Oh, lădiță iubită. (către Valere) Și zici că se află pe aici pe aproape?

Valere: Nu domnule.

Harpagon: Uite ce nerușinat: odată zice da, odată zice nu. E aici sau nu?

Valere: Nu vreau să vă spun, vreau să o apăr cu propria-mi viață. Aș vrea să o mîngîi și să o apăr de răul acestei lumi. Oh, nu ne prigoniiți. Nu chinuiți o iubire sacră, poate cea mai sacră și mai curată iubire...Domnule, nu pot să trăiesc fără ea pentru că o iubesc nebunește!

Harpagon: (încet, aparte) Ia te uită ce s-a înfierbîntat după lădița mea.

Valere: Mai bine mor decît să o pierd. Sînt un om de onoare, sincer și cinstit și vreau să o iau cu mine pentru totdeauna și să o ocrotesc toată viața cu dragoste și cu respect. Este atît de sinceră, de pură...

Harpagon: (încet, aparte) Caseta mea e sinceră și pură!?

Valere: Cea mai mare bucurie a mea este să mă pierd în ochii ei limpezi care strălucesc de speranță și de iubire ca aurul brut. Da, este toată ca un obiect de preț ticsit cu aur și nestemate.

Harpagon: (încet, aparte) Ochii frumoși ai lădiței mele? La dracu, e nebun. Vorbește despre lădița mea ca despre o concubină.

Valere: Doamna Claude ne este martoră. Ea cunoaște povestea iubirii noastre nețărmutite.

Harpagon: Ce? Femeia mea de serviciu știe și ea? A fost și ea părtașă la furt?

Valere: Nu a fost nici un furt domnule iar această femeie cumsecade a mijlocit întâlnirile secrete dintre noi. În fața ei ne-am logodit, i-am mărturisit fiicei dumneavoastră că o iubesc iar această femeie ne-a ajutat să găsim destulă forță ca să luptăm cu această viață nedreaptă.

Harpagon: (încet, aparte) Pedepsa cerului și focul Gheenei să cadă asupra capului tău, pui de năpîrcă. M-a zăpăcit de tot povestea asta fără noimă a acestui pierde vară. (tare) Despre fiica mea vorbeai tu de fapt?

Valere: Da, despre ea, domnule Harpagon, de aceea am încercat la început toate mijloacele ca să vă câștig încrederea și degeaba.

Harpagon: Și mai ascunzi ceva în afară de asta?

Valere: Da, decizia noastră. Ieri eu și fiica dumneavoastră am semnat contractul de căsătorie.

Harpagon: Fiica mea a semnat un contract de căsătorie? De ce?

Valere: Pentru că am semnat și eu. Amîndoi am semnat contractul pentru că ne iubim de aceea dorim să ne și căsătorim.

Harpagon: Sfinte doamne, încă un ghinion.

Jacques: Scrieți domnule comisar și dumneavoastră domnule grefier. Scrieți tot ce puteți scrie că e foarte grav.

Harpagon: Greața devine tot mai grețoasă iar un nenoroc vine după altul. Fugiți și aduceți-i aici pe primar, pe ofițerul stării civile, pe toți scribeii și pe toți funcționărașii, pe toți notarii din oraș și pe toți călăii vînjoși pe care- i aveți ca să întocmim provese verbale pentru tâlhari, hoți, violatori de fiice.

Valere: Aici sînt toate titlurile mele. Am venit incognito, abia acum doresc să-mi prezint adevărata identitate.

Scena 4

Elise, Marianne, Frosine, Harpagon, Valere, Hacques, comisarul, grefierul.

Harpagon: Fiică blestemată, ți-ai făcut un tată onorabil de rîsul lumii. O să-ți dau eu o lecție, ca să te sature să mai semnezi contracte pe care nu le citești înainte. O să te trimit la mănăstire să nu mai vezi bărbați tot restul zilelor tale iar dacă într-o zi te-aș ierta, să ai parte numai de cel pe care ți-l dau eu și care să te țină închisă între ziduri groase ca la pușcărie și să ieși în oraș cu bilet de voie!

Valere: Această minie vă întunecă rațiunea, domnule. V-am spus că n-am săvîrșit ceva care să păteze fetei reputația și cinstea, nu i-am făcut nimic la naiba! Judecați odată la toate astea ca un om cu scaun la cap!

Harpagon: Spune ce mai ai de spus iar voi de acolo aduceți călăul și-o frînghie țeapănă.

Elise: (îngenunchind în fața lui Harpagon) Ah, tată, vă rog să fiți uman. De ce exercitați atîta autoritate și violență împotriva noastră? Nu lăsați mînia să vă întunece gîndirea. Este timpul să redeveniți lucid, nu ne judecați cu atîta asprime. Poate că v-am rănit în amorul propriu pentru că mi-a cerut mîna iar eu am spus da fără să vă cer consimțămîntul, dar nu este ceea ce vă închipuiți dumneavoastră Valere este un adevărat cavaler, este un om onest și cinstit.

Valere: Asta nu folosește nimănui și aș fi fost mult mai fericit dacă aș fi aflat că te-ai înecat în vreo gîrlă decît să-mi fi făcut mie o asemenea faptă de rușine.

Elise: Te rog , tată în numele dragostei părintești...

Harpagon: Nu dau nimic și nu mai vreau să ascult nimic. Acum judecătorule, să-ți faci treaba ta de judecător și să-l spînzuri pe acest netrebnic.

Jacques: (aparte) Așa, acum mi-o plătești și mie pentru ciomegele de ieri.

Frosine: Doamne, asta ne mai lipsea acum...

Scena 5

Anselme, Harpagon, Elise, Marianne, Frosine, Valere, Jacques, comisarul, grefierul. Valere:

Anselme: Ce aveți domnule Harpagon de v-ați ieșit așa din fire?

Harpagon: Ah, domnule Anselme, aveți în fața dumneavoastră pe cel mai nefericit om de pe pămînt. Contractul pe care voiam să-l închei cu dumneavoastră nu-l mai pot onora. Mi-au furat și banii, mi-au jefuit și onoarea. Uitați-l pe făptaș. Acest criminal a intrat în casa mea sub numele unui servitor ca să-mi fure banii și să-mi necinstească fata.

Valere: Cine dracu se tot gîndește la banii dumneavoastră? Nu v-am spus de nu știu cîte ori că nu sînt materialist? Despre ce vorbiți de fapt?

Harpagon: Noi doi am discutat despre căsătorie domnule Anselme, iar acum să-l luați de guler pe acest netrebnic vă rog și să-l judecați, pentru că s-a grăbit, a luat fata cu japca și a semnt o hîrtie înaintea dumneavoastră.

Anselme: Dragă domnule Harpagon, nu-mi stă în caracter să forțez pe cineva să se căsătorească cu mine, dacă nu mă iubește. Nu vreau să forțez o fată nevinovată să se căsătorească cu mine împotriva voinței ei. În ceea ce privește problema cealaltă de natură financiară, o să încerc să vă ajut pe cît posibil.

Harpagon: Mai avem în ajutor și pe acest comisar cumsecade. Mi-a promis că ne va sta la dispoziție. (către comisar): Să exercitați toată autoritatea dumneavoastră maximă domnul meu și aduceți acuzații din belșug acestui împielițat.

Valere: Tot nu pot să înțeleg de ce sînteți atît de rău, de egoist, din moment ce nimeni nu a săvârșit vreun păcat. Este asta o vină, că sînt îndrăgostit de fiica dumneavoastră? M-am logodit cu ea dar nu am săvîrșit o crimă domnilor. O să vedeți cine sînt, am toate aceste titluri la mine.

Harpagon. Nu mai turna gogoși aici că nu te crede nimeni. O astfel de ticăloșie se pedepsește aspru. Chiar dacă te tragi dintr-o familie nobilă, degeaba, dacă-ți pătezi

astfel numele și onoarea.

Valere: Întregul Neapole a auzit de numele meu, de cinstea casei mele.

Anselme: Atenție vă rog că s-ar putea ca unele persoane de aici să cunoască foarte bine orașul Neapole.

Valere: Nu mă tem de nimic domnule și trebui să fie uzit probabil de domnul Thomas d'Alburci:

Harpagon. Ba nu mă sinchisesc nici de Don Martin nici de Mahomed. (vede două lumânări aprinse și stinge una)

Anselme: Vă rog, lăsați-l pe băiat să vorbească.

Valere: Doresc să vă mărturisesc domnule că acesta este tatăl meu.

Anselme: Chiar așa?

Valere: Da.

Anselme: Plecați mai bine, nu mai induceți lumea în eroare. Născociți mereu povești care înșeală conștiințele nevinovate.

Valere: Vorbiți cu prudență vă rog. Nu sînt un hoț, nu doresc să mă laud cu ceva ce nu mi-ar aparține.

Anselme: Cum puteți să insinuați că sînteți fiul lui Thomas d , Alburci?

Valere: Sînt pregătit să vă dovedesc dacă doriți.

Anselme: Cîtă insolență. Nu mai spuneți nimic despre acest om. Acest om și-a pierdut soția și copiii pe mare acum 16 ani. Deși i-a căutat multă vreme nu i-a mai putut primi înapoi din valurile mării.

Valere: Atunci ascultați: Eu sînt fiul lui. Pe vremea aceea aveam doar șapte ani. Am fost salvat de la înec de un căpitan de vapor care m-a luat cu el peste tot. Am sperat mereu că-mi voi găsi într-o zi tatăl și într-o zi am zărit-o pe minunata Elise și m-am oprit în acest oraș.

Voiam să plec din nou și să o iau cu mine, ca să-mi caut mai departe tatăl, să-mi regăsesc familia.

Anselme: Puteți dovedi prin ceva că spuneți adevărul?

Valere: Martorul meu este acest căpitan de vas, acest inel cu rubin și această brățară care au aparținut mamei mele. Don Pedro, fostul nostru servitor a fost și el salvat și poate depune mărturie în favoarea mea.

Marianne: Ah, întradevăr nu este înșelăciune pentru că eu sînt sora dumneavoastră.

Valere: Sînteți sora mea?

Marianne: Da. De la început mi-am dat seama că în ceea ce spuneți se ascunde un mister comun. Mama noastră mi-a povestit de mii de ori despre acest nenoroc. Cerul a făcut să nu pierim. Am fost salvate de niște pirați care ne-au făcut sclave și a trebuit ani de zile ca să muncim din greu pentru ei. Abia după zece ani ne-am cîștigat libertatea printr-o întîmplare norocoasă. Ne-am întors la Neapoli dar am aflat foarte curînd că tata nu mai locuia acolo, că vînduse tot și plecase în altă parte. Am plecat la Genua unde mama mai avea un mic rest de avere, am vîndut-o și am plecat spre Paris. Acum trăim aici destul de modest.

Anselme: Dumnezeule mare, mare ți-e puterea și mila! N-aș fi crezut niciodată că se mai pot întîmpla și minuni. Îmbrățișați-mă copiii mei. Eu sînt tatăl vostru.

Valere: Dumneavoastră?

Marianne: Sînteți tatăl nostru?

Anselme: Da, fiica mea. Eu sînt Thomas d'Alburci care de 16 ani călătorește solitar prin lume. Am încercat să mă recăsătoresc cu o fată inimoasă, dar care nu mă iubește și care era mult prea tînră pentru mine. Uitarea te face de multe ori să faci greșeli dar și nefericirea de a fi singur și nemîngîiat. Mi-am schimbat și numele ca să nu mai știu de mine.

Harpagon: (către Anselme) Aha, deci este fiul dumneavoastră?

Anselme: Da.

Harpagon: Atunci vă dau pe dumneavoastră în judecată pentru cei zece mii de taleri furați.

Anselme: V-a furat bani?

Harpagon: Da, bineînțeles, el este hoțul lădiței mele. Jacques!

Jacques: După cum vedeți, nu mai am nimic de declarat și tac mîlc.

Harpagon: Da dar domnul comisar a scris tot ce i-ai mărturisit mai devreme.

Valere: Cum ați putea crede asemenea minciună? Eu hoț de buzunare? Aș fi eu în stare de așa ceva?

Harpagon: În stare sau nu, te somez să-mi dai imediat banii înapoi.

Scena 6

Cleante, Anselme, Harpagon, Elise, Marianne, Frosine, Valere, Jacques, comisarul, grefierul,
La Fleche.

Cleante: Nu vă mai frământați atîta tată, nu mai acuzați pe nimeni. Am aflat unde este caseta dumneavoastră și sînt în stare să vă ajut să vă recuperați banii cu condiția să acceptați căsătoria mea cu Marianne.

Harpagon: Unde este lădița?

Cleante: Nu mai fierbeți atîta pentru că se găsește într-un loc tainic undeva în întuneric și numai eu știu unde se găsește. Mi-o dați pe Marianne sau vă luați adio de la casetă?

Harpagon: N-ai luat cumva ceva din ea?

Cleante: Nici o centimă. Dacă ne dați încuviințarea părintească și semnați contractul nostru de căsătorie mă oblig să vă returnez caseta. Aveți de ales deci...

Marianne: (către Cleante) Cerul mi-a dat un tată și mi-a dat și un frate cărora trebuie să le dau ascultare.

Anselme: Bunul Dumnezeu a făcut să ne regăsim copiii mei și doresc din suflet să aprob aceste căsătorii. Domnule Harpagon, vă rog să nu faceți greutăți copiilor. Să ne bucurăm azi de două căsătorii.

Harpagon: Mai întîi vreau să-mi văd lădița. Abia după ce o văd, voi hotărî.

Cleante: O să vedeți că e nevătămată. Nimeni nu i-a făcut ceva.

Harpagon. Să mai știți că nu am nici un fel de zestre de dat pentru unul sau pentru altul. Fără zestre!

Anselme: Am eu destui bani pentru ambele nunți. Nu trebuie să vă îngrijiți de nimic.

Harpagon: Deci luați asupra dumneavoastră toate cheltuielile căsătoriilor?

Anselme: Da, aveți cuvîntul meu. Sînteți mulțumit?

Harpagon: Da dar mai am o condiție. Trebuie să vă obligați să-mi faceți și mie cadou de nuntă un costum nou.

Anselme: Și cu asta sînt de acord. Iar acum să ne gîndim cu bucurie la zilele fericite care vor urma, copii.

Comisarul. Hei, stați puțin. Dar munca mea cine o plătește?

Harpagon: Ah și acest mînuitor de tocuri, acest scîrța- scîrța pe hîrtie. Azi nu mai trăiește nimeni dintr-o astfel de meserie. Căutați-vă o muncă mai serioasă, domnule pentru că noi acum nu avem timp să vă ascultăm, ne grăbim să ne ducem la masă.

Comisarul: Chiar credeți că sînt atît de tîmpit și să plec? Am scris niște procese verbale, am implicat funcționarii mei în cercetări minuțioase, cineva trebuie să mă

plătească pentru asta.

Harpagon: (arată cu degetul spre Jacques) Luați-l atunci și spânzurați-l pe acest tîlhar.

Jacques: Ah ce lume nedreaptă. Dacă spui adevărul sau minți tot una-i că tot alungi la spînzurătoare nevinovat fiind.

Anselme: Domnule Harpagon, de data asta nu se mai simte nimeni înșelat, deci să facem pace, că rog. Să uităm toate astea. Lăsați-l pe servitor să plece.

Harpagon: Deci vreți să-l plătiți neobligat de nimeni și pe comisar?

Anselme: Bine domnule, bine, o să-l plătesc și pe comisar. Iar acum copiii ahi să mergem la mama voastră pe care abia aștept să o revăd.

Harpagon: Iar eu să mi te strîng din noi la piept, lădiță iubită.